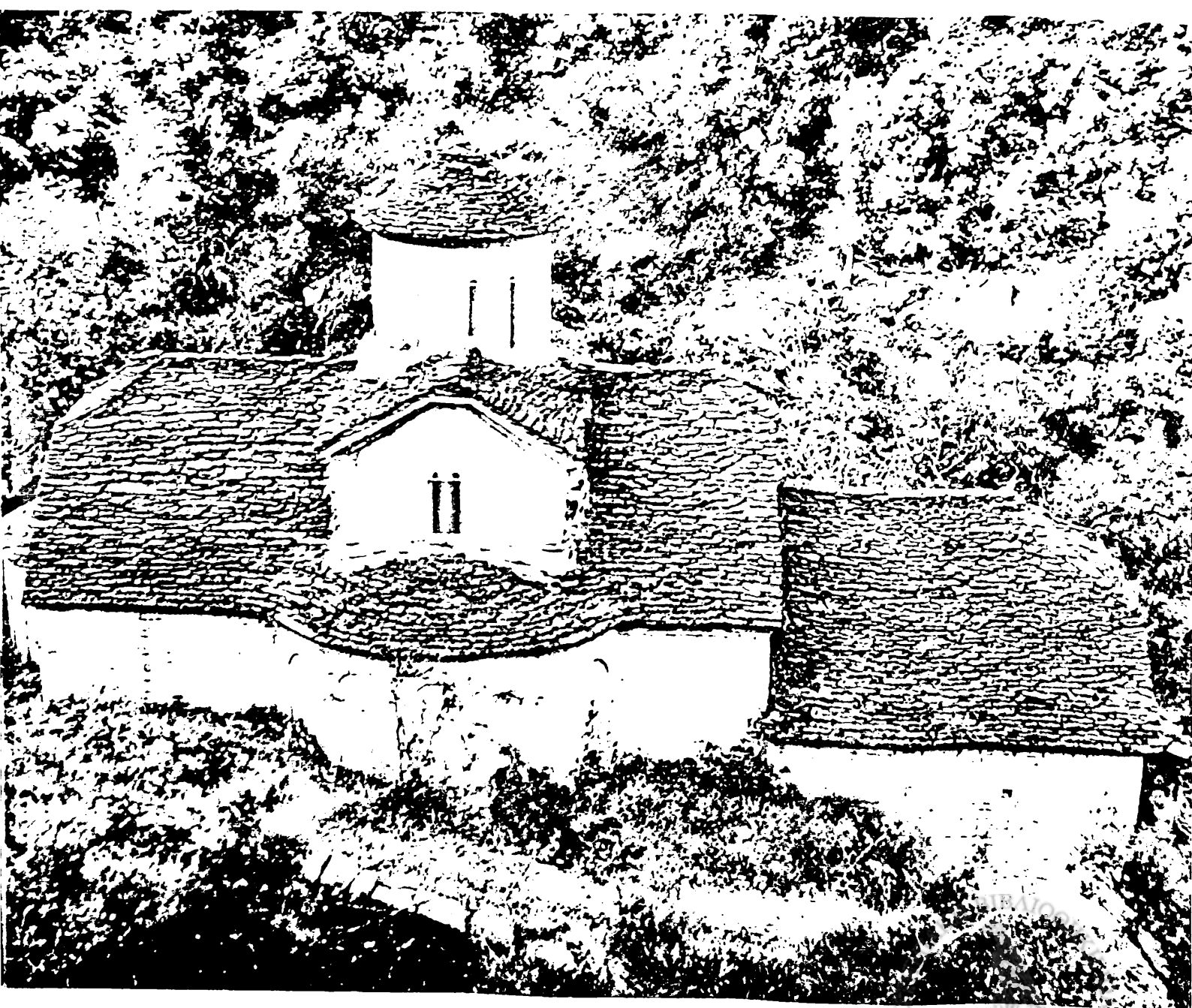

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'	ΤΕΥΧΟΣ 141	ΙΟΥΝΙΟΣ 1988	Γραφεία: Οδός Μαυρομυιάλη 7 Αθήνα 106 79 Τηλ 36.21 651 - 63 99 783
----------	---------------	-----------------	---

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Ύπαρχγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπλάρχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Ύφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Ύπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
τού Πανεπιστημίου Άθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ίωαννίνων Άρχιεπίσκοπος
Άθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: όδός Μαυρομιχάλη 7

ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679

ΤΗΛ. 36.21.651

Ύπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341

Τηλ. 6399.783

Τυπώνεται και άποστέλλεται με άυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 1000 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογράφιση - Μοντάζ

ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ

ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45

ΤΗΛ. 3636180

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

ΤΕΥΧ.
141

ΙΟΥΝΙΟΣ 1988

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 · 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόσκληση για όμιλία	221
Βιογραφικά όμιλητριάς 'Αγλ. Μπίμπη - Παπασπυροπούλου	223
'Ελληνοαλβανικές σχέσεις 'Αλεξ. Χ. Μαρμποπούλου. 'Η Πέρδικα.	225
Γιάννη Πινδέα. 'Αγριος διωγμός της 'Εκκλησίας (1890)	226
Δέσπως Καρβέλη. Μνήμη 'Αθηναγόρα	232
'Αλεξ. Χ. Μαρμποπούλου. 'Αθηναγόρας ό Α'. Μεγιστάν της 'Ορθοδοξίας	235
Πότε άρχισε ή 'Ελληνική 'Επανάσταση του 1821;	237
Η κηδεία του Μάρκου Μπότσαρη	238
Μαίρης Ν. Βέη. Τριάντα χρόνια από τó θάνατο του Ν. Βέη	240
Παύλ. 'Αθ. Παλούκα. Παράδοση, αιώνια αξία ή άναχρονισμός;	243
Τάκη Σακελλαρίου. Μνήμη Κ. Βαρνάβα	245
Πρώτοι άπογραφικοί Πίνακες 'Ηπίρου	248
'Αναδημοσιεύματα	250
Τής Συντάξεως. 'Ηπειρωτική Πνευμ. Ζωή και Κίνηση	257

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ:

'Η λεζάντα του έξωφύλλου να διορθωθεί: Γιατρού Δημ. Καμαρούλια. Μονή 'Αγγελομάχου (Εισόδια Θεοτόκου) Κουρέντων.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Η «Ηπειρωτική Εταιρεία» οργανώνει την 18ην Μαΐου 1988, ημέρα Τετάρτη και ώρα 7.30' μ.μ. στη μεγάλη αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, Ελευθ. Βενιζέλου 22 — Ομήρου, την πέμπτη κατά σειρά πνευματική εκδήλωση της περιόδου 1987—1988.

Θα μιλήσει η κυρία **Α γ λ α ί α Μ π ί μ π η - Παπασπυροπούλου** δ.ρ—δ.ρ. με θέμα: «**Ηπειρωτική βοτανοθεραπευτική σταθμός στην Ελληνική Παράδοση**».

Παρακαλούμε να ευαρεστηθείτε να τιμήσετε την Ηπειρωτική εκδήλωση με την παρουσία σας.

Η παρουσία σας τονώνει τους νέους επιστήμονες Ηπειρώτες ομιλητές, στηρίζει το έργο της Εταιρείας και γίνεται αφορμή επικοινωνίας των Ηπειρωτών της Αθήνας.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Γεν. Γραμματεύς

ΣΤΑΘ. Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Ο Κοσμήτωρ

ΕΥΘΥΜ. ΝΙΚΟΥ

Κώστα Μαλάμου — Γυρισμός.

'Αγλαΐα Μπίμπη - Παπασφυροπούλου

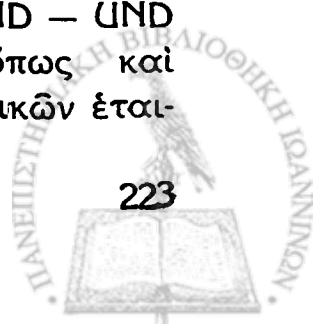
Ἡ κυρία Ἀγλαΐα - Μπίμπη Παπασφυροπούλου, γεννήθηκε στὴν Πάτρα, ὅπου τελείωσε καὶ τὶς γυμνασιακὲς τῆς σπουδὲς στὸ Ἀρσάκειο Πατρῶν μὲ ἄριστα καὶ πλῆθος ἀπὸ διακρίσεις καὶ βραβεῖα γιὰ τὴν ἐπίδοση καὶ τὸ ἦθος τῆς.

Συνεχίζοντας τὴν οἰκογενειακὴ ἰατρικὴ παράδοση ὡς κόρη τῶν ἰατρῶν Γεωργίου καὶ Μαρίκας Μπίμπη καὶ ἐγγονὴ τοῦ φημισμένου Κωνσταντινουπολίτη ἰατροῦ Νικολάκη Μπίμπη, (καταγομένου ἀπὸ τὸ Λοζέτσι τῶν Ἰωαννίνων), ἐπῆρε τὸ πτυχίον τῆς Ὀδοντιατρικῆς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν τὸ 1954.

Μετὰ ἀπὸ μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὸ Ὀδοντιατρικὸ Τμῆμα τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ JOHANNES GUTENBERG UNIVERSITÄT τοῦ MAINZ Γερμανίας, ἀνακηρύχθηκε διδάκτορας τοῦ Πανεπιστημίου αὐτοῦ τὸ 1958. Ἀφοῦ παρακολούθησε μαθήματα Ἰατρικῆς συνέχισε τὴ με-

τεκπαίδευσή τῆς στὸ FREIE UNIVERSITÄT τοῦ Δυτ. Βερολίνου, ὅπου τὸ ἔτος 1966 ἐπῆρε τὴν εἰδικότητα τοῦ Παραδοντολόγου. Στὸ Βερολῖνο ἐργάσθηκε στὴν Ὀδοντιατρικὴ Σχολὴ ὡς ἐρευνήτρια καὶ ὑπεύθυνη τοῦ Τμήματος Μικροβιολογίας τοῦ στόματος, Βακτηριολογίας καὶ Ἱστοπαθολογίας καὶ ὡς ἐρευνήτρια ἐπὶ τῶν ἀντιστοιχῶν θεμάτων στὸ MAX PLANCK Ἰνστιτούτο.

Ἡ κ. Παπασφυροπούλου ἔχει ἐπισκεφθεῖ τὰ σπουδαιότερα ἐρευνητικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ συμμετέχει ἀνελλιπῶς στὰ διεθνῆ Ὀδοντιατρικὰ Συνέδρια. Τὴν τελευταία τετραετία εἰδικεύθηκε στὸν νεώτατο κλάδο τῆς Ἐμφυτευματολογίας καὶ εἶναι μέλος τῆς DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR ZAHN — MUND — UND KIEFERHEILKUNDE, ὅπως καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἐται-

ριῶν, ξένων καὶ ἑλληνικῶν. Ἀσκεῖ σήμερα τὴν Ὀδοντιατρικὴ μεῖ ιδιαίτερη ἐπιτυχία στὴν Ἀθήνα. Γνωρίζει ἄριστα τὴν Γαλλικὴ, Ἀγγλικὴ καὶ Γερμανικὴ γλῶσσα.

Ἡ κ. Παπασπυροπούλου σπούδασε ἐπίσης Ἱστορία καὶ Ἀρχαιολογία στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή. Εἶναι ἀριστοῦχος πτυχιούχος τοῦ Τμήματος αὐτοῦ, ὅπως καὶ ἀριστοῦχος διδάκτορας τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐπωφελουμένη τῶν πολλαπλῶν γνώσεών της, ἱατρικῶν καὶ φιλολογικῶν, ἔχει ἐπιδοθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴ συγκέντρωση καὶ τὴν ἔρευνα τῆς Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Ἱατρικῆς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα. Μὲ ἕναν ὀγκώδη τόμο, «ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ» (σσ. 490) καὶ μὲ πολυάριθμα δημοσιεύματα καὶ ἀνακοινώσεις σὲ Συνέδρια, τοποθετεῖ ἐπὶ νέων θέσεων τὴ συγχρονικὴ καὶ διαχρονικὴ

ἔρευνα τῆς λαϊκῆς μας ἱατρικῆς.

Ὁ κύκλος τῶν μελετῶν τῆς Κας Παπασπυροπούλου στρέφεται ἀκόμη γύρω ἀπὸ τὴν ψυχολογία καὶ τὴν φιλοσοφία, τὸν κοσμοθεωριακὸ προβληματισμὸ καὶ τὴν βιοθεωρία. Μὲ ἐπίκεντρο τὴν πορεία τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου ἔχει δημοσιεύσει σειρά δοκιμίων, ὅπως ANTIMETΩΠΟΙ, δοκίμια 1974, σσ. 210, ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, δοκίμια, 1975, σσ. 145, Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ, δοκίμια, 1977, σσ. 176 καὶ περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ ἄρθρα γενικότερου ἐνδιαφέροντος.

Ἐχεις ἐπίσης μεταφράσει ἀπὸ τὰ γερμανικὰ τὸ βιβλίο τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱατρικῆς HANS KILLIAN—HINTER UNS STEHT NUR DER HERRGOTT. (Πίσω μας στέκει ὁ Θεός) σσ. 368. Ἐχει δώσει πλῆθος διαλέξεων στὴν Ἀθήνα καὶ διάφορα μέρη τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

γιά τις Έλληνοαλβανικές σχέσεις καί τήν

Έλληνική Μειονότητα τῆς Βορ. Ἡπείρου

Ἀπό τήν ἐφημ. «Ἐλευθερία» τῶν Ἰωαννίνων ἀντιγράψαμε ἀπόσπασμα τοῦ λόγου πού ἐξεφώνησε ὁ Πρωθυπουργός κ. Ἄνδρ. Παπανδρέου κατά τήν ἐπίσκεψή του στήν Ἡπειρωτική Πρωτεύουσα μέ τήν εὐχαυρία τῆς ἐπετείου τῆς ἀπελευθερώσεως (21.2.1913).

Αναλυτικότερα και σ' ὅτι αφορά τήν Ἡπειρο ο πρωθυπουργός εἶπε μεταξύ ἄλλων:

«Ἐδώ στα Γιάννινα στην πρωτεύουσα της Ἡπείρου, νοιώθει κανείς ιδιαίτερα έντονα τήν ἐγνοια για τους Ἴλληνες που ζοῦν πέρα ἀπό τα Ἀλβανικά σύνορα.

Για πολλά χρόνια η τεχνητή, η ψυχροπολεμική συντήρηση της εμπόλεμης κατάστασης με τήν Ἀλβανία εἶχε ξεκόψει αὐτούς τους Ἴλληνες ἀπό τήν ζωντανή επαφή τους με τον Ἐθνικό κορμό.

Ἡ κατάργηση της εμπόλεμης κατάστασης, με τις νέες δυνατότητες ἐπικοινωνίας που δημιουργεῖ εἶναι ο καλύτερος τρόπος να υποστηρι-

χθοῦν ἀπό τήν πλευρά μας, και τα δικά τους δίκαια...

ΑΣ ΠΡΟΣΕΧΟΥΝ...

Σεβόμαστε ἀπόλυτα τα σύνορα των γειτόνων μας. Ἀλλά δεν μπορεῖ κανείς να αγνοήσει, μερικές πραγματικότητες που ξεπερνούν τους συνοριακούς διαχωρισμούς...

ΕΜΠΟΡΙΟ

Εἶναι προς το κοινό συμφέρον των δυο λαών, προς το κοινό συμφέρον ὅλων των κατοίκων της περιοχῆς να αναπτύξουμε στο μέγιστο βαθμό το εμπόριο με τήν Ἀλβανία. Και το γενικό, ἀλλά και το τοπικό το παραμεθόριο εμπόριο με τήν γειτονική χώρα. Θα πάρουμε ὅσα τελωνειακά μέτρα χρειάζονται για να διευκολύνουμε το εμπόριο αὐτό.

Ἡ Ἡπειρος, η πρωτεύουσά της, τα Γιάννινα, θα δούν τήν ἐμπορικὴ τους ἐνδοχώρα να βαθαίνει. Θα εἶναι μια ἀπό τις συγκεκριμένες ωφέλειες για τήν Ἡπειρο ἀπό το νέο ρεαλισμό της ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς...

Ἡ Πέρδικα σύμβολο γυναικείας ὀμορφιάς καὶ τοῦ ἔρωτα στὶς ἑλληνικὲς παραδόσεις καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Τὰ πουλιά στὴν ἑλληνικὴ παράδοση καὶ τὸ Δημοτικὸ Τραγούδι. — Ἡ πέρδικα. — Βίος τῆς πέρδικας. — Οἱ Ἀρχαῖοι καὶ ἡ πέρδικα. — Μητρότητα. — Πέρδικα (Κρήτη). — Ὁ θρῆνος τῆς πέρδικας. — Ἡ πέρδικα τοῦ Ὀλύμπου. — Ἡ πέρδικα τοῦ Γ. Ζαλοκώστα. — Ἡ συμπόνια τοῦ Λαοῦ. — Ἡ Πέρδικα κι ἡ Κλεφτουργιά. — Γαμήλια κι ἐπιθαλάμια τραγούδια τῆς πέρδικας. — Καὶ τὸ σῶμα τῆς ἐρωτικὸ φίλτρο.

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου)

Τὰ θουνά μας σπαρμένα μὲ μυτερὰ λιθάκια, πού ἀνάμεσά τους φυτρώνει τὸ ρίκι, μὲ τὰ κομπαλάκια, πού ἀγαπάει ἡ πέρδικα εἶναι περδικοπλαγιές ὅ,τι πρέπει νὰ ζήσει, νὰ γεννήσει τ' αὐγά της, νὰ τὰ κλωσσήσει καὶ νὰ τὰ σύρει μαζί της τὸ 'να πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο, ὅπου πηγαίνει λές κι εἶναι δεμένα τὰ περδικόπουλα ἀπὸ μιὰ ἀόρατη κλωστή μὲ τὴ μάνα τους τὴν πέρδικα. Τόσο κοντὰ — τόσο κοντὰ, πού νομίζεις πὼς εἶναι ἡ ψαρομάνα περασμένη μὲ τὰ ψαρόπουλα στὴν πετονιά.

Κι ἔτσι καθὼς σκαρίζει ἡ πέρδικα θγαίνουν κι ἐκεῖνα ἀπὸ κοντὰ της καὶ τὰ βλέπεις γιὰ μιὰ στιγμή καὶ πάλι τὰ χάνεις σὰν νὰ τὰ κατὰπιαν οἱ θράχοι μέσα σ' ἕνα φτεροκόπημα, πού λές πὼς μοιάζει πάφλασμα γάργαρου νεροῦ, πού λάμπει στὶς πρωινὲς ἀχτίνες τοῦ ἡλίου.

"Ἐνα τέτοιο τρανταχτὸ φτεροκό-

πημα ἔγινε ξάφνου, ὅταν ἕνα γεράκι ξεμονάχιασε ἕνα περδικόπουλο καὶ τ' ἄρπαξε στὰ νύχια του.

Ἄκόμα ἔχω στ' αὐτιά μου τὴ στριγγιὰ φωνὴ τῆς χαροκαμένης περδικομάνας.

Ἡ συμπόνια τοῦ λαοῦ

Συμπαραστέκει ὁ λαὸς μας στὴ μοίρα τῆς πέρδικας. Τὰ παθήματα τοῦ καμαρωτοῦ πουλιοῦ συγκινοῦν βαθειὰ τὴν ψυχὴ του.

Νὰ ἕνας δραματικὸς διάλογος τοῦ ἀγνωστοῦ ποιητῆ μὲ τὴν πέρδικα.

Ἐπῆρε ἡ μέρα κι ἡ αὐγὴ
τὸ δόλιο μεσημέρι.

Κι ἀκούω μιὰ πέρδικα καὶ λαλεῖ
καὶ σκούζει καὶ φωνάζει.

— Τί ἔχεις μωρ' δόλια πέρδικα
πού σκούζεις καὶ φωνάζεις;

Μὴν εἶν' τ' αὐγά σου μελανὰ
καὶ τὰ πουλιά σου μαῦρα;

— Δέν εἶν' τ' αὐγά μου μελανὰ
καὶ τὰ πουλιά μου μαῦρα
παρὰ ν' ἀητός τὰ κυνηγάει
κι ἕνας κακὸς πετρίτης.

— Ἀητός νὰ φάει τὰ πόδια του
πετρίτης τὰ φτερά του
καὶ σὺ μῶρ' μαύρη πέρδικα
νὰ μάσεις τὰ πουλιά σου.

Ἡ πέρδικα κι ἡ Κλέφτουργιά

Εἶναι φυσικὸ ἡ θουνίσια Πέρδικα νὰ συναπαντιέται μὲ τοὺς κλέφτες πού ἔχουν καὶ κείνοι ἐνδιαίτημα τὰ περήφανα θουνά μας, τὰ ἔμπεδα τῆς ἐθνικῆς μας ἀντίστασης κατὰ τοῦ Τούρκου κατακτητῆ. Συμπάσχουν οἱ πέρδικες στὰ δεινά τους. Χαίρονται τὶς νίκες τους. Ἐξ ἄλλου:

Νὰ μὲ κοιμοῦν οἱ
πέρδικες νὰ μὲ ξυ-
πνοῦν τ' ἀηδόνα, ἐπι-
θυμεῖ ὁ Κλέφτης.

Συντροφιά ἔχει ὁ κλέφτης τὰ πουλιά πού φτεροκοποῦν καὶ λαλοῦν στὰ θουνά, πού καὶ κείνος ἔχει τὰ γιατάκια του.

Λαλοῦν οἱ κοῦκοι στὰ θουνά
κι οἱ πέρδικες στὰ πλάγια.

Κι ἐκεῖ ἀκούγοντας τὶς πέρδικες ὄνειρεύεται τὴ δική του πέρδικα γιὰ τὴν ὁποία χτυπάει ἡ καρδιά του.

Ἡ ἀγάπη τοῦ κλέφτη

Ἀπόψε δὲν κοιμήθηκα καὶ σήμε-
ρα νυστάζω
γιὰ δυὸ ματάκια γαλανά, γιὰ
δυὸ γλυκὰ ματάκια

θὲ νὰ τὰ κλέψω μιὰ βραδυά, νύ-
χτα χωρὶς φεγγάρι
νὰ τ' ἀνεβάσω σὲ θουνὸ ψηλὰ στὸ
κορφοβούνι
νὰ τὰ φιλῶ μεσάνυχτα, νὰ τὰ φι-
λῶ τὸ τάχυ
ὄντας λαλάει ἡ πέρδικα,
ὄντας λαλάει τ' ἀηδόνα.

Λαλοῦν τ' ὀρνίθια τρεῖς φορές
καὶ τὰ παγώνια πέντε.

— Ξύπνα περδικομάτα μου, ξύπνα
να ῥθεῖς μαζί μου
νὰ σοῦ φιλήσω τὴν ἐλιά, πῶχεις
στὸ μάγουλό σου.

Τρεῖς πέρδικες, τὸ γνωστὸ τρίο
τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν κατα-
ριόταν καὶ θρηνοῦσαν τὸ θάνατο
τοῦ ξανθομουστακάτου καπετάν
Γρηγόρη Λιακατᾶ (1825), λέει ὁ
λαϊκὸς ποιητής:

«Καὶ ῥκεῖ ἄκουσα τρεῖς πέρδικες
ὅπου ἐκελαηδοῦσαν
κι ἐκαταριόταν τὰ θουνά
μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα.

— Ἐσεῖς θουνά τοῦ κερατᾶ
θουνά τ' Ασπροποτάμου
τοὺς κλέφτες τί τοὺς κάματε
τὸν καπετάν Γρηγόρη;

Καὶ στὸ Βουλγαρέλι
τό χωριό, ψηλὰ μεσ' τὸ Τσου-
μέρκο

μιὰ πέρδικα κατάμαυρη,
κλεισμένη στὸ κλουβί της
μοιρολογοῦσε κι ἔλεγε
μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα.

Μοιρολογοῦσε δῶ τὸ Γιάννη Κου-
τελίδα.

Περδικούλα επίσης κλαίει τούς κλέφτες πού κυνηγούσε ὁ Ἴσουφ Ἀράπης:

—Μώρ' τ' ἔχεις περδικούλα μου πού σκούζεις, πού φωνάζεις;
Μὴν εἶν' τ' αὐγά σου μελανὰ καὶ τὰ φτερά σου μαῦρα;
—Δὲν εἶν' τ' αὐγά μου μελανὰ καὶ τὰ φτερά μου μαῦρα μόν' κλαίω γιὰ τὴν κλεφτουργιά γιὰ τούς καπεταναίους πού τούς χαλάει ὁ Ἀλῆ Πασιάς στὰ Γιάννινα, στὴ λίμνη.

Χαριτωμένη εἰκόνα προσωποποίησης εἶναι καὶ οἱ τρεῖς μυροφόρες πέρδικες πού μοιρολογοῦν τὸ Λεωνίδα. Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι τὰ δημοτικὰ τραγούδια ὕμνων τὰ κατορθώματα καὶ τίς γενναῖες πράξεις, καθὼς θρηνοῦν τὴν ἀπώλεια ὄχι μόνο ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν, ἀλλὰ καὶ κοινῶν ληστῶν, πού ἔχουν ἐξαγνιστεῖ γιὰ τίς πράξεις τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου, ἀφοῦ ταυτόχρονα ἔλεοῦν φτωχοῦς, παντρεύουν κοπέλλες, χτίζου ἐκκλησιές, κάνουν ἐλέω ρομφαίας ἀναδιανομὴ τοῦ εἰσοδήματος ἀρπάζοντας ἀπὸ τούς πλουσίους καὶ δίνοντας στοὺς φτωχοῦς. Ἡ κοινωνικὴ σημασία αὐτῶν τῶν πράξεων δὲν διαφεύγει τὴν ἐμφυτὴ ἐξυπνάδα τοῦ λαϊκοῦ ποιητῆ.

Ἔτσι ἔχομε μοιρολόϊ γιὰ τὸ σύντροφο τοῦ Νταβέλη, τὸ Λεωνίδα:

Τρεῖς περδικούλες κάθονταν
στὴ ράχ' τῆς Σαμαρίνας.
Εἶχαν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ
φτερά γραμμένα.

Εἶχαν καὶ στά κεφάλια τους
μαντήλια λερωμένα.
Ἡ μιὰ κοιτάει τὰ Γρεβενὰ
κι ἡ ἄλλη τὸ Ζαγόρι.
Ἡ τρίτη ἡ ὁμορφότερη μοιρολο-
γάει καὶ λέει:
«Τὸ Λεωνίδα σκότωσαν, τὸν πρῶ-
το καπετάνιο
πού ἦταν καμάρι σταῖβουνα
μπαριάκι στοὺς ἀντάρτες».

Στὴν ἀξιολόγηση τῶν προσόντων ἀπὸ τὰ πτηνὰ, πού κελαηδοῦν, ἐρ-
χεται πρῶτο στὸ λάλημα τ' ἀηδόνι
ἂν καὶ διαμφισθητεῖται ἡ θέση του
ἀπὸ τὴν πέρδικα ὅπως φαίνεται στὸ
δίστιχο:

Πέρδικα τῆς ἀκρογιαλιᾶς
πού μάρανες τ' ἀηδόνι
καὶ τὸ ἴκανες καὶ περπατεῖ
τίς νύχτες καὶ μαργώνει.

Γαμήλια - ἐπιθαλάμια

Ὅριστικὴ ὁμως κι ἀκλόνητη θά-
σίλισσα τῆς ὁμορφιάς καὶ τοῦ ἔρω-
τα ἀνακηρύσσεται ἡ Πέρδικα. Ἡ
ὁμορφιά, ἡ ἐξυπνάδα, ἡ μαργιολιά,
τὰ νάζια, τὰ σωματικά, τὰ ψυχικά,
ἡ μητρότητά της, κύρια καὶ τὰ πνευ-
ματικά της χαρίσματα ταιριάζουν
στὸ συμβολισμό, πού ἔγκυρα ἔχει
ἀναγνωρίσει ὁ λαός μας ὥστε ἡ ὁ-
μορφὴ γυναίκα νὰ παρομοιάζεται
μὲ τὴν πέρδικα.

Ἔτσι σὲ πάρα πολλὰ τραγούδια γα-
μηλία ἢ ἐπιθαλάμια πάντα ἡ
Πέρδικα εἶναι ἡ ἀγαπητικὴ, ἡ νύφη
καὶ πάντα σταυραητὸς ὁ γαμπρός.

Τρικκαλινὴ μου πέρδικα καὶ Λαρ-
σινὴ τρυγὸνα

Δὲ θὰ λ'άρθει ἕνας καιρὸς κι ἕ-
νας βαρὺς χειμῶνας
νὰ στήσω βρόχια σταῖβουνά κι ὀ-
ξόβεργα στοὺς κάμπους
γιὰ νὰ σὲ πιάκω ζουντανή, που-
λί καμαρωμένο.

Γιὰ νὰ λαλᾶς πᾶσα πρωτὶ καὶ πᾶ-
σα μεσημέρι
καὶ νὰ ξυπνᾶς τὰ νιόγαμπρα τὰ
πολυαγαπημένα;

Δὲν εἶναι πολὺ μακρινὰ τὰ χρό-
νια, πού στήν Ἡπειρο, στὸ ζευγά-
ρι ποτὲ ἢ γυναίκα δὲν ἔλεγε ὁ ἄν-
τρας μου παρὰ ὁ ἀφέν-
της μου, ἢ ὁ καλὸς μου,
καὶ γιὰ τὸν πατέρα ὁ κύρης
μου.

Δὲν ξαίρω ἂν ἔχει εἰπωθεῖ σ' ἄλ-
λη γλώσσα ὁ στίχος:

Μοῦ τὸ ἔδωκε ὁ ἀφέντης μου
ὁ γιὸς τῆς πεθερᾶς μου,
παρὰ στήν Ἡπειρο!

Πόση τρυφερότητα ἔχει ὁ συζυ-
γικὸς διάλογος:

Τώρα τὰ πουλιά, τώρα τὰ χελι-
δόνια

Τώρα οἱ πέρδικες γλυκολαλοῦν
καὶ λένε:

—Ξύπνα ἀφέντη μου, ξύπνα καλέ
μ' ἀφέντη.

Ξύπνα ἀγκάλιασε κορμί κυπα-
ρισσένιο κι' ἄσπρονε λαιμό.

Ἕμνους κάνει ὁ λαϊκὸς ποιητὴς
στὰ σωματικὰ χαρίσματα τῆς Πέρ-
δικας - Γυναίκας καὶ προπαντὸς
στὰ μάτια της:

Δὲ θέλω κόρη γαλανή, δὲ θέλω
μαυρομάτα
θέλω κυρὰ σγουρόμαλλη, θέλω
καγκελοφρύδα

πῶχει τῆς Χήνας τὸ λαιμό, τῆς
Πέρδικας τὰ μάτια.

Κι ἄλλο:

Γιὰ μαῦρα μάτια χάνομαι
γιὰ γαλανὰ πεθαίνω
καὶ γιὰ τὰ περδικόματα
σχίζω τὴ Γῆς καὶ μπαίνω.

Μὰ τί λογιῆς πρέπει νὰ ἴναι αὐτὰ
τὰ μάτια τῆς Πέρδικας; Ἄπο κατα-
βολῆς κόσμου ἢ ἀγάπη ἀπὸ τὰ μά-
τια πιάνεται ἡ στὰ χεῖλη κα-
τεβαίνει.

Τὰ μάτια εἶναι ὁ καθρέπτης. Εἶ-
ναι τὸ γυαλί, ὅπως τὸ λέει ὁ λαός,
τὸ γυαλί πού γυαλίζεται, πού τη-
ράει, πού βλέπει, εἶναι τὸ τηρο-
γιάλι τὸ τη μὲ Η.

Μιὰ συνολικὴ εἰκόνα τῆς Πέρδι-
κας - Γυναίκας ἔχομε στὸ τραγού-
δι ἀπὸ τὴ Συλλογὴ τοῦ Γιώργου
Κούνδουρου, πού θὰ μᾶς ἀπαγγεί-
λει ὁ Γιώργος Μετσόλης.

Τῆς Πέρδικας

Ἄπλα τοῦ κάμπου τὰ πουλιά
ὄλα τάχω λαβῶσει
τὴν Πέρδικα τὴν πλουμερὴ
δὲν πάει νὰ τὴ λαβῶσω
Πῶχει στολίδια στὸ λαιμό
κεντίδια στὸ κεφάλι
καὶ μέσα ἀπὸ τὰ μάτια της
ἔχει τὸ τηρογιάλι
Γιὰ νὰ τηράει τὴ λεβεντιὰ
γιὰ νὰ τηράει τὰ κάλλη.
—Κεφάλι μου περήφανο
λαιμέ μου πλουμισμένε
ἔσὺ δὲν πρέπει στὸ κλουβί
δὲν πρέπει σκλαβωμένη.
Ἐσὺ πρέπει στὰ Γιάννενα
στοῦ Μπέη τὰ σαράγια.

Πέρδικες - Γυναίκες θέλει ὁ Λαϊκὸς Ποιητὴς καὶ στὸ χαρέμι τοῦ Ἀλῆ Πασιᾶ κι ὄχι μιὰ παρά χίλιες κατὰ τὴν ποιητικὴ ὑπερβολὴ κι ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ἡ περήφανη κι ἀγέρωχη κόρη τοῦ Βλαχοποιημένα Λιακατᾶ, ἡ Δέσπω.

Ἐκεῖ μέσα στὰ Κάστρα, στὰ ψηλὰ
σαράγια τοῦ Βεζύρη
ὅπου χίλιες πέρδικες κλεισμένες
κι ἐλαλοῦσαν
ἤφεραν καὶ μιὰ πέρδικα, πέρδικα
πλουμισμένη
ὅπου τὴν ἐκυνήγησαν στοῦ Λιακατᾶ
τίς στάνες
κι ὅλες οἱ πέρδικες λαλοῦν κι ἐκείνη δὲ λαλοῦσε.

—Δέσπω, γιατί διέ μᾶς μιᾶς, γιατί ἴσαι κακιωμένη;

—Ἐμπα καὶ στρῶσε τὸν ὄντᾶ, ἄλλαξε τὰ στρωσίδια
νά ῥθω κι ἐγὼ γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ καὶ
νά σὲ κουβεντιάσω.

—Ἐγὼ πασιᾶ μ' δὲν κάκιωσα, ἐγὼ πασιᾶ μ' δὲν ξαίρω
πῶς στρώνονται τὰ στρώματα,
πῶς θάνουν τὰ στρωσίδια,
γιατί, ἴμαι τσοῦπρα ἀπὸ μαντριά
καὶ μόν' καὶ μόν' γνωρίζω
νά θόσκω ἄρνιᾶ καὶ πρόβατα, τὸ
γάλα τους ν' ἀρμέγω
νά πλέκω χοντροτσούραπα, νὰ
φκιάνω καὶ γιαγούρτι.

Χαρακίρι στὸν Ἐρωτα θὰ μποροῦσα νὰ ὀνομάσω κι ἓνα ἄλλο τραγούδι, πάλι ἀπὸ τὴ συλλογὴ τοῦ Γ. Κούνδουρου, ἀναφέρεται μὲν σὲ Ἐρωτα πρὸς παπαδιά, ἀλλὰ τὸ ρεφραῖν εἶναι πάντοτε ἡ πέρδικα.

Θὰ μᾶς τὸ ἐρμηνεύσει ὁ Βασίλης Παπανίκας.

ΠΕΡΔΙΚΑ

Ἄγουρος πέτρα πελεκᾶ
πέρδικα μῶρ' πέρδικα.
Μὲ τῶνα τοῦ τὸ χέρι
πέρδικα ποῦ εἶσαι στὴ φτέρη.
Κι ἄλλος ἄγουρος τοῦλεγε
πέρδικα μῶρ' πέρδικα.

—Ἄγουρε ποῦ εἶναι τὸ χέρι σου;
πέρδικα μῶρ' πέρδικα.
ποῦ πελεκᾶς μὲ τῶνα
πέρδικα χρυσὴ τρυγὸνα

—Ἀχ! ἐφίλησα μιὰ παπαδιά
πέρδικα μῶρ' πέρδικα
καὶ μῶκοψαν τὸ χέρι
πέρδικα καὶ περιστέρι.

Ἀχ! νάχα φιλήσει κι ἄλλη μιὰ
πέρδικα μῶρ' πέρδικα
Κι ὅς μῶκοβαν καὶ τᾶλλο
πέρδικα χρυσὴ κρουστάλλω.

Νάζια καὶ καμῶματα κάνει μιὰ
ἄλλη Πέρδικα - Γυναίκα σὲ ἄστατο
νέο, ποῦ δὲν τὸν ἐμπιστεύεται γιὰ
τίς παινεσιές του καὶ ἀποποιεῖται
τὸν ἔρωτά του.

ΠΕΡΔΙΚΑ

—Πέρδικα, περδικούλα μου, περδικά μου γραμμένη
σ' ὄλο τὸν κόσμον ἡμερη, σὲ μένα
στέκεις ἄγρια.

Ρίξε τὴν ἀγριοσύνη σου κι ἔλα
σιμά μου κάτσε
νά σὲ κρατῶ στὰ γόνατα, νὰ σὲ
βαστῶ στὰ χέρια,
νά σὲ ταῖζω ζάχαρη, νὰ σὲ ποτίζω μέλι

νά σοῦ φιλήσω τὴν ἐλιά, πῶχεις
στὸ μάγουλό σου
κι ἀνάμεσα στὰ στήθια σου νὰ σὲ
γλυκοφιλήσω.

—Δὲν ἔρχομαι, λεβέντη μου, σιμά σου νὰ καθίσω.

Ταχειὰ πᾶς καὶ παινεύεσαι, σ' ὄ-
λα τὰ παλληκάρια
πῶς πλάνεψες κι ἀγκάλιασες μιὰ
πέρδικα γραμμένη,
πῶς πλάνεψες καὶ φίλησες μιὰ
Λαρσινὴ τρυγόνα.

Συγκρίσεις καὶ προτιμήσεις κά-
νει ἕνας πεπειραμένος Ἔρωτοκυνη-
γός, πού μᾶς ἀφηγεῖται τὶς ἐντυπώ-
σεις του ἀπὸ τὶς ἐρωτικές συναντή-
σεις. Ἄς τὸν ἀκούσουμε:

Ἔρωτοκυνηγός

Ἔχω καιρό, δὲ φίλησα κόρη ἀρ-
ραβωνιασμένη
καὶ παντρεμένη μὲ φλωριά καὶ
θλάχα μὲ γκιορντάνι.
Μὲ κάλεσε μιὰ ἀρχόντισσα νὰ
πάω νὰ ξενυχτήσω
καὶ μοῦ ἔχε σίτινο ψωμί κι αὐγά
τηγανισμένα
μοῦ ἔφερε καὶ γλυκὸ κρασί νὰ
πιῶ νὰ δυναμώσω
μῶστρωσε στρώματα παχειὰ καὶ
δυὸ προσκεφαλάδια.
Σκύφτω, φιλῶ τὸ κούτσουρο, πιά-
νω διαυλὶ καμένο
Μὲ κάλεσε καὶ μιὰ φτωχὴ νὰ
πάω νὰ ξενυχτίσω
καὶ μοῦ ἔχε κρίθινο ψωμί καὶ λά-
χανα βρασμένα,
μοῦ ἔφερε καὶ κρύο νερὸ νὰ πιῶ
γιὰ νὰ χορτάσω,
μῶστρωσε στῶμα ἀπὸ σακκιά,
τραγιὰ προσκεφαλάδια.
Σκύφτω, φιλῶ μιὰ Πέρδικα, μιὰ
Λαρσινὴ τρυγόνα.
— Ἀρχόντισσα νὰ ἔχες χαθεῖ, φτω-
χὴ μου νὰ μοῦ ζήσεις.
Τέλος Κυρίες καὶ Κύριοι, ἡ ἡλιο-

γέννητη Πέρδικα τῶν Δημοτικῶν
τραγουδιῶν σύμβολο τοῦ ἔρωτα,
πού εὔστοχα ὁ λαὸς τὴν τοποθέτη-
σε στὸν ὑμέναιο, ἕνα ἀπὸ τὰ δυὸ
στὸ ζευγάρι τῆς δημιουργίας τοῦ
κόσμου.

Ἡλῖος ἔφεξε κι ἀητὸς ἐμπῆκε
πέρδικα ἄρπαξε καὶ πάλι ἐβγῆκε

μᾶς δίνει καὶ τὸ ἴδιο τὸ σῶμα της
σὰν ἐρωτικὸ φίλτρο, στὸ ἐπόμενο
τελευταῖο τραγούδι κάλεσμα τῆς
καλογριάς.

— Παλληκάρι μ' ἂν μεθύσεις ἔλα,
στὸ κελλί.
πῶχω πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ,
κρασί,
πῶχω πάπλωμα στρωμένο καὶ
χρυσὸ χαλὶ
πού εἶμαι κόρη καὶ κοιμοῦμαι
μόν' καὶ μοναχῆ.
γιὰ νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε καὶ
νὰ παίξουμε,
νὰ φιλήσεις, ν' ἀγκαλιάσεις κα-
λογριάς κορμί.

— Τσῶπα - τσῶπα καλογριά μου
κι εἶναι ἀντροπή.

— Ἀντροπή ἔναι στὰ κορίτσια καὶ
στὶς ἔμορφες,
καὶ σὲ μένα τὴν καλόγρια δὲν
εἶν' ἀντροπή
πού ἔμαι στὰ ράσα τυλιγμένη σὰ
χλωρὸ τυρί.

Πόσο δίκαιο εἶχε ὁ Ἀριστοτέλης
λέγοντας : « Ἀφροδισιακὸν τὸ τῶν
περδίκων γένος ».

ΤΕΛΟΣ

Ἡ Ἠπειρος πρὶν ἑκατὸ χρόνια παρὰ κάτι

ΑΓΡΙΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γιὰ νὰ τουρκέψουν οἱ ραγιάδες. Ὁ Πατριάρχης ὄμως,
διαμαρτυρόμενος ἔκθεισε τοὺς ναοὺς παντοῦ.

(Ἀρχεῖο Μάνθου Οἰκονόμου)

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

Σὰν ἐπαλήθευση τοῦ λαϊκοῦ γνωμικοῦ ὅτι τὰ θλιθερὰ μαντάτα ξεπερνοῦν σὲ ταχύτητα τὶς εὐχάριστες εἰδήσεις, ἔφθασε στὰ Γιάννινα, τέλος Σεπτεμβρίου 1890, μιὰ ἀνεπίσημη πληροφορία: "Ὅτι ὁ σουλτάνος κήρυξε διωγμὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μὲ ἀπώτερο σκοπὸ νὰ τουρκέψουν κάποτε ὅλοι οἱ ραγιάδες! Εἶδηση - μαχαιριά στὴν καρδιά τῆς ρωμιοσύνης.

Ἦταν τὴν ἐποχὴ πού ὁ «Μεγάλος Ἀσθενής» (ἔτσι τότε χαρακτηρίζονταν διεθνῶς ἡ Τουρκία) κινδύνευε νὰ σωριασθεῖ ἀνεπανόρθωτα, γιατί ἔτριζαν τὰ πῆλινα πόδια του. Ἡ βάση του, νὰ ποῦμε.

Μιὰ ἀδύνατη λαϊκὴ βάση πού δὲν θάντεχε πολὺ στὸ βάρος τοῦ ἄρρωτου ἀνατολίτη γίγαντα. Γιατί ὁ πληθυσμὸς τῆς Τουρκίας ἦταν ἓνα φυλετικὸ μωσαϊκὸ, μὲ ἑξατομμύρια χριστιανῶν. Καὶ πλάϊ τους τὰ χριστιανικὰ τῶν Βαλκανίων κράτη, πρόθυμα νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τουρκοκρατουμένων ἀδελφῶν τους." Ἴσως μάλιστα καὶ μὲ τὴν ἐνεργὸ συμπαράταξη τῆς ὁμό-

θηρσκήs τους «Ἀγίας (τότε) Ρωσίας». Τῆς Τσαρικήs Ρωσίας, πού πάντοτε ἐπιδίωκε διέξοδο στὴ Μεσόγειο.

Γιὰ νὰ ἐκτουρκισθεῖ, λοιπόν, ἡ λαϊκὴ βάση τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, οἱ ἀκόμη ἄγουροι πολιτικὰ ἡγέτες τοῦ νεοτουρκισμοῦ εἰσηγήθηκαν στὴν Ὑψηλὴ Πύλη τὴν ἀμεση λήψη σκληρῶν μέτρων.

Οἱ φρονιμότεροι καὶ ψυχραιμότεροι Γιαννιώτες περίμεναν τὸ αὐστριακὸ ταχυδρομεῖο, πού θάφερνε γιὰ τὴ Μητρόπολη κάποιον πατριαρχικὸ ἔγγραφο, σχετικὸ μὲ τὴ φλέγουσα ἐκκλησιαστικὴ ὑπόθεση. Κι' ἐπειδὴ τὸ ταχυδρομεῖο αὐτὸ ἀργοπόρησε μιὰ μέρα, ἡ ἀνησυχία κλήρου καὶ πιστῶν κορυφώθηκαν.

Τὸ ἄγχος καὶ τὴ θλίψη τῶν Γιαννιωτῶν καὶ τὰ προληπτικὰ μέτρα τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, λόγω τῆς ἐκρηκτικῆς ἀτμόσφαιρας πού δημιουργήθηκε στὸ μεταξύ, ἀναφέρονται παραστατικὰ στὴν παρακάτω γιαννιώτικη ἀνταπόκριση τῆς 23ης Ὀκτωβρίου 1890, πού δημοσιεύθηκε στὴν «Παλιγγενεσία» τῶν Ἀθη-

νῶν τῆς 31ης ἰδίου μηνᾶ:

«Τὸ αὐστριακὸν ταχυδρομεῖον, καθυστερῆσαν ἐπὶ 24 ὥρας, ἀφίκετο χθές, μικρὸν μετὰ μεσημβρίαν. Οἱ πάντες ἀνυπομόνως περιέμενον αὐτό, διότι ἀπὸ ἡμερῶν εἶχε διαδοθῆ ὅτι τοῦτο κομίζει τὸ θλιθερὸν ἄγγελμα, δι' οὗ ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν μητρὴ ἐκκλησία κηρύσσεται ἐν διωγμῶ, οἱ ἱεροὶ ἡμῶν ναοὶ κλείονται καὶ πᾶσα ἱεροπραξία παύει».

Πράγματι τὸ ταχυδρομεῖον τοῦτο ἐκόμισε τὸ θλιθερὸν τοῦτο ἄγγελμα εἰς τὸν μητροπολίτην ἡμῶν κ. Γρηγόριον διὰ τῆς 26 παρελθόντος μηνὸς Σεπτεμβρίου ἡμερολογουμένης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς. Ἄμα τῇ λήψει καὶ ἀναγνώσει ταύτης ὁ μητροπολίτης περὶ ὥραν 4 μ.μ. συνεκάλεσεν ἐν τῇ μητροπόλει πάντας τοὺς ἱερεῖς τῆς πόλεως ἡμῶν, προσῆλθον δὲ αὐτόκλητοι καὶ πλειῖστοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων καὶ προκρίτων, ὁ δὲ λαὸς ὑπερπλήρωσε τὰς αὐλὰς τῆς μητροπόλεως. Ἀνέγνωσε λοιπὸν αὐτοῖς τὴν εἰρημένην ἐπιστολήν καὶ ἐκήρυξε τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν ἐν διωγμῶ καὶ δοκιμασίᾳ. Οἱ πάντες ἐδάκρυσαν ἐπὶ τῷ θλιθερῷ ἀκούσματι, ὁ δὲ λαὸς συνεταράχθη λίαν. Αὐθωρεὶ ἢ τε μητρόπολις καὶ πάντες οἱ ναοὶ ἐκλείσθησαν, πᾶσα δὲ ἱεροπραξία καὶ ἱεροτελεστία ἔπαυσε πλέον, τῶν πάντων δεχθέντων τὸ θλιθερὸν ἄγγελμα μετὰ συντριβῆς καρδίας. Σήμερον δὲ ὁ μητροπολίτης κοινοποιεῖ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὰς τῶν τμημάτων Ζαγορίου, Κουρέντων, Τσαρκοβίστης καὶ

Μαλακασίου καὶ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους Παραμυθίας καὶ Βελλᾶς καὶ εἰς τὸν ἑξαρχὸν Μετσόβου.

Ἀναγιγνώσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοὺς φρικτοὺς διωγμοὺς τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἤδη δοκιμάζομεν ἀπροσδόκητον διωγμὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ ΙΘ' αἰ., τοῦ αἰῶνος τῶν φώτων, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἰσοπολιτείας. Ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ταραχὴ ἐπὶ τῇ ἀνακηρύξει τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐν διωγμῶ ὑπῆρξε μεγίστη καὶ συγκινητικωτάτη καὶ ἐπιφυλάσσομαι νὰ μεταδώσω τὰς λεπτομερείας αὐτῆς προσεχῶς.

Ἡ ἐπιτόπιος ἀρχὴ ἰδοῦσα τὴν ταραχὴν καὶ τὴν συγκίνησιν οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ ἀπαισίᾳ ἀγγελία τοῦ διωγμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐπλημύρισεν τὰς ὁδοὺς, πλατείας καὶ ρύμας τῆς πόλεως ἡμῶν διὰ πολυπληθῶν περιπολιῶν ὑπὸ στρατιωτῶν πεζῶν καὶ ἵππέων. Πλὴν δὲ τῶν ἄλλων ὁ Μητροπολίτης ἔπαυσε νὰ λαμβάνη μέρος καὶ εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου, εἰς ὃ κατὰ νόμον παρεκάθητο ὡς ἐθνάρχης τοῦ ροῦμ μελῆτ (τοῦ ἔθνους τῶν ρωμηῶν).

Στὶς 12 Νοεμβρίου ἡ «Παλιγγενεσία» ἐπανέρχεται στὸ θέμα, μὲ ἐκτενῆ γιαννιώτικη ἀνταπόκριση ἡμερομηνίας 1.11.1890, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντιγράφουμε τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ περὶ τοῦ διωγμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πλὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐν παραιτήσει διατε-

λοῦντος Πατριάρχου φέρει καὶ τὰς τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων πάντων τὰς ὑπογραφάς. Διεκτραγωδεῖται δὲ καὶ ἐξιστορεῖται ἐν αὐτῷ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία τῶν προνομιακῶν ζητημάτων, ὧν ἔνεκεν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μὴ δυνηθεὶς νὰ μεταπέσει τὴν κυβέρνησιν τοῦ Σουλτάνου νὰ μεταβάλῃ γνώμην καὶ νὰ σεβασθῇ τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ. Τὰ δύο Συμβούλια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἡ τε Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, κατόπιν τῆς παραιτήσεως τοῦ Πατριάρχου προέβησαν εἰς ἐπανειλημμένας δηλώσεις πρὸς τὴν Πύλην καὶ ἀντήλλαξαν τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα ἔγγραφα (τὰ ὁποῖα καὶ ἐδημοσίευσεν ἡ «Παλιγγενεσία»), ἅτινα ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις περιεφρόνησε καὶ ἐθεώρησεν ἀνάξια ἀπαντήσεως καὶ ἐλαχίστης προσοχῆς, εἰς οὐδὲν λογισαμένη καὶ προνόμια ἀρχαιότατα, καὶ Πατριαρχεῖα καὶ Πατριάρχην καὶ Σύνοδον καὶ Ἐθνικὸν Συμβούλιον καὶ τὰ τόσα ἑκατομμύρια χριστιανῶν Ὁρθοδόξων, ὑπὸ τὴν τουρκικὴν αὐτοκρατορίαν διατελούντων. Οὐ μόνον δὲ δὲν ὑπεχώρησεν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις εἰς τὰ νόμιμα αἰτήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἠθέλησε ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ πέντε αἰώνων δίκαια τῶν Πατριαρχείων ἀναγνωρισθέντα καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ εἰς μείζονας καθ' ἑκάστην προέβαιεν ἀυθαιρεσίας, ὑπάγουσα τὸ ζήτημα τῶν διαθηκῶν εἰς τὸ Κοράνιον καὶ τὸ

σιερί (ἱερὸν τῶν μωσαμέθανῶν νόμον), καθ' ὃ μόνον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας του δύναται νὰ διαθέτῃ ὁ χριστιανός, ρίπτουσα διδασκάλους εἰς τὰ στρατοδικεῖα, ἐπιμένουσα εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἱερέων, ὡς κοινῶν ἀνθρώπων, θέλουσα ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν σχολείων κλπ. Τούτων οὕτω γενομένων, τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον εἶδεν, ὅτι ματαιοπονεῖ καὶ ἀπεσύρθη τῶν Πατριαρχείων, ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος ἀνακοινώσασα ταῦτα πάντα εἰς τοὺς κατ' ἐπαρχίας ὀρθοδόξους Μητροπολίτας ἀπεχώρησε καὶ αὐτῆ τῶν πατριαρχείων καὶ ἔκλεισαν αὐτά. Ὡσαύτως ἔπαυσε καὶ ἅπας ὁ κλῆρος τῆς Κων)πόλεως ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, καθ' οὓς οἱ τε ἱερεῖς καὶ διάκονοι πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἀναφορὰν τῶν πρὸς τὸν κανονικὸν ἀρχιερέα καὶ οἱ ἀρχιερεῖς πάλιν πρὸς τὸν πατριάρχην».

(Συνεχίζεται)

ΤΙ ΔΕΝ ΘΥΣΙΑΖΟΥΝ ΠΟΤΕ ΟΙ ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

Ὁ Ζαγορίσιος τοὺς παράδες
Ὁ Γιαννιώτης τὶς γυναῖκες
Ὁ Χειμαρριώτης τὸ καπετανλίκι.

(Ἡπειρ. Ἡμερολόγιον Μ.
Οἰκονομίδη — Παν. Λέκκα
1911, σελ. 211).

ΜΝΗΜΗ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

ΤΗΣ ΔΕΣΠΩΣ ΚΑΡΒΕΛΗ

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.:

Ένα θαυμάσιο ένσταντανέ από την συνάντησή διπλωμάτων με την αείμνηστο Αθηναγόρα με όλη τη λογοτεχνική μαεστριά που κατέχει μας δίνει η Δέσπω Καρβέλη.

Το Πάσχα του 1955, ο διδασκαλικός σύλλογος της Κομοτινής — που τα μισά μέλη του σχεδόν ήταν Ηπειρώτες — οργανώνει εκδρομή στην Πόλη. Πάνω από 80 οι εκδρομείς, επιβιβάζονται στο τρένο.

Έχουμε έναν ενθουσιασμό, μια όρεξη για τραγούδι, καθώς μπαίνουμε στα κουπέ και γιομίζουμε τους διαδρόμους. Κάποιος μουρμουρίζει κάποιο σκοπό και δεν άργησε να θυμηθεί τα λόγια: «στην Αγιά Σοφιά αγνάντια βλέπω τα ευζωνάκια...». Παλιός δάσκαλος ήταν ο Παναγιώτης, πρόσφυγας του 1922. Αυτές οι μνήμες, πώς ξεπετιώνται από τα βάθη, σαν πίδακες ορμητικοί, που δεν τους ανακόπτει, το πολιτικό φράγμα. Πόθος μας διακαής, να γνωρίσουμε την Πόλη την αρχόντισσα, την Αγιά Σοφιά, το Μέγα Μοναστήρι, τα Πατριαρχεία, τον Αθηναγόρα τη δρυ της Ορθοδοξίας, το Φανάρι, το Ζάπειο Μέγαρο, τη Χάλκη... Στόχοι του ταξιδιού μας καθοριστικοί για 15 μέρες.

Στην υποδοχή μας, μαζί με τους Έλληνες δασκάλους, μαζί κι ο ενιαίος σύλλογος των Τούρκων από καθηγητές και δασκάλους. Μια ανεπανάληπτη συνάντηση, μια ωραία θερμή υποδοχή, με τις δυό γλώσσες σε διάχυτη χρήση... Αφήνω όλα τ' άλλα, που τάχουμε γράψει στην «Πρωΐα», του παλαίμαχου Ηπειρώτη δημοσιογράφου Αποστόλη Αντωνιάδη. Στα Πατριαρχεία σταματώ, στη μορφή του Αθηναγόρα.

Πρώτη μέρα του Πάσχα. Γιορτινά ντυμένοι όλοι μας — ένα σώμα στρατού — μας υποδέχονται κληρικοί και λαϊκοί, στην είσοδο των Πατριαρχείων. Και νά! ΄μαστε στη μεγάλη αίθουσα της υποδοχής. Στο κέντρο ο πατριάρχης καθισμένος στην πολυθρόνα του. Δεν κρατήθηκε μόλις μας είδε. Ανασηκώθηκε, έλαμψαν τα μάτια του, κουνήθηκαν τα δασειά μαύρα φρύδια του, σ' αντίθεση με τη πάλλευκη γενειάδα του. Τούτο το θέαμα, τούτη η γενειάδα, που ξεκινούσε από τους κροτάφους και έπεφτε μισό μέτρο μάκρος πάνω στο στήθος, έκλεψε την παράσταση της προσωπικότητάς... Κάναμε ένα ημικύκλιο γύρω του και με τη σειρά πλησιάσαμε και τον χαιρετούσαμε δια χειραψίας. Μεγαλοπρεπής, πάντα με χα-

μόγελο, με το διεισδυτικό του βλέμμα, μας καταμέτρησε και μας φωτογράφησε, μορφή - μορφή. Μερικές δασκάλες, έσκυψαν για να του φιλήσουν το χέρι. Εκείνος, το απέσυρε διακριτικά!!

. Ο διάλογος άρχισε. 'Ηθελε να μάθει τ' όνομά μας, τον τόπο της καταγωγής, το σχολείο... Κι όταν άκουσε: 'Ηπειρος, Ζαγόρι, Πωγωνι, τα χέρια του άνοιξαν μια αγκαλιά. Τα φρύδια του κι όλο το πρόσωπό του προτάθηκε, σαν νάθελε ν' ανοίξει δρόμο στη φωνή της ψυχής, πούχει λαχταρίσει. Κι όταν άκουσε και τα ονόματα των χωριών: Τσαραπλανά, Αρτσιστα, Τσερβάρι, Ζίτσα, άπλωσε τα μακρότατα χέρια του κι έκλεισε τα χέρια των δυο δασκαλισσών, της Αθηνάς Δούβλη και της Δέσπως Σαλβαρά - Καρβέλη, που στέκονταν δίπλα του.

. —Πάτε, πάτε στα χωριά σας; Στα πέτρινα σπίτια, στα άγια μας χώματα; Ξέρετε να φκιάνετε μπλατσιόπτες; Μπλατσόπτα εεεε, στη γάστρα εεεε; Η Μάκω, η μανίτσα, η θάβω, η θειά Παρασκεβή, η μάννα η καλή, η Γιώργινα, η Γιαννοβιά, η Πέτροβα, η κάκου Ρήνα... Ζεστή, ζεστή ε, με λάχανα, λάπατα από τ' αμπελοτόπι, και βλίτρα και μπαλάσες και λουβοδιές και... μαϊντανόζια από τον κήπο... να μοσχοβολάει ως τη ρούγα, ε. Θα πάω κι εγώ φέτος στο χωριό μου. Το ξέρετε; Κομπιάσαμε γιατί, δεν το ξέραμε. Μᾶς το φώναξαν, μα εκείνος δεν περίμενε την απάντησή μας.

—Το Βασιλικό ε..., είναι η αγκαλιά και η κούνια της πρώτης μου

ζωής... Τσαραπλανά τό 'λεγαν πρώτα. 'Ετσι το λέω κι εγώ. Θα πάω λοιπόν στα Τσαραπλανά εφέτος. Δε χωράει άλλη αναβολή. Κάποιος... φορτικά με θιάζει, κι είναι στη σκέψη μου, μέρα - νύχτα... Αυτή η πολυθρόνα, στα όνειρά μου, γίνεται ψάθινη καρέκλα, εκεί στην πλατεία του χωριού με τους συνομήλικούς, που παίζαμε «σκλαβάκια» και «πετροπόλεμο».

Κι άλλα πολλά ιστορούσε, με τα μάτια στραμμένα στο παραθύρι..., το κλειστό!!

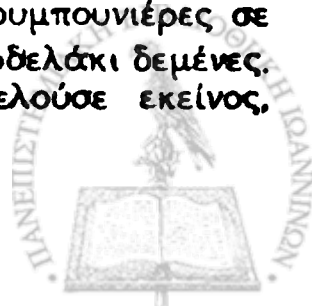
—Πήγα στα Τσαραπλανά..., είπα, Μ' αντέκοψε...

—Πήγες δασκάλα, εκεί; Γνώρισες το Μιχάλη Οικονόμου; Δάσκαλος..., με τα όλα του. Δάσκαλος ε; Ε, ε..., Τα Τσαραπλανά, το μικρό σχολειό που πρωτοπάτησα το πόδι μου. Ο πρώτος μου δάσκαλος.

Καθώς μιλούσε, απόλυτη ήταν σιγή, κατάλυξη και στοχασμός. Ανασηκώθηκε, άνοιξε τις παλάμες του, μας κοίταξε μια γύρα. Κάτι γιάλιζε στα μάτα του.

—Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ..., μοιάζει με τη λαμπάδα που καίγεται για να φωτίσει... Τόσες λαμπάδες αναστάσιμες σήμερα εδώ, ποτέ δεν είδαν τα μάτια μου, αναμένες ολόλαμπρες να με φωτίζουν. Δ α σ κ α λ ι κ έ ς ...λ α μ π ά δ ε ς !!!

Δίπλα του, σ' ένα μεγάλο τραπέζι, κάτι ήταν σκεπασμένο μ' ένα θαυμάσιο κεντητό μισίρι. Το έφεραν κοντά του και το ξεσκέπασαν. 'Ενας σωρός από μπουμπουνιέρες σε τούλι, με άσπρο κορδελάκι δεμένες, 'Ετσι έμοιαζαν. Γελούσε εκείνος,

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Ο Α΄

Μεγιστάν τῆς Ὁρθοδοξίας

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Στὸ τεύχος 19 τῆς 6.1.1977 αὐτοῦ τοῦ Περιοδικοῦ, ποὺ ἀριθμοῦσε τότε μόνο ὀκτώ σελίδες σὲ ἀπολογητικὸ γράφημα τόνο:

Ἀπὸ τὰ πρακτικὰ πορίσματα τῆς σύγκρισης φωτογραφικῆς τέχνης προκύπτει ἡ γνώση ὅτι οἱ καλύτερες ἐπιτυχίες εἶναι στὶς ἀπογευματινὲς ὥρες, ὅταν ἀπαλύνει ἡ φωτεινὴ τοῦ ἡλίου ἀνταύγεια.

Εἶναι μιὰ ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα, ποὺ συχνὰ διατυπώθηκαν: Πῶς ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία δὲν ἀσχολήθηκε μὲ τὸν Ἀθηναγόρα, ὡς τώρα.

Καὶ ἦρθε, νομίζω, ἡ ἀπογευματινὴ ὥρα, ποὺ οἱ προβολεῖς τῆς Χριστιανικῆς παγκρατικότητας κατὰ τὴν ὥρα τῆς μεταλλαγῆς τοῦ βίου Του ἔχουν κλίνει, ὥστε οἱ φωτοσκιάσεις νὰ τονίσουν ἐντονώτερα τὴ μορφή τοῦ κατὰ κόσμον Ἀριστοκλῆ Σπύρου ἀπὸ τὰ Τσαρραπλιανά (Βασιλικὸ) τῆς Ἠπείρου, ποὺ μὲ τὴ θριαμβευτικὴ Τροχιά Του ἀπὸ τὴν Ἀρχιδουκονία τοῦ Μοναστηριοῦ (Βιτώλια), μετὰ τὴν «ἐπ' Ἀμερικὴν» ἀποστολή του νὰ φτάσει στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο τῆς Κων/λεως ὡς Ἀθηναγόρας ὁ Α΄.

γελούσαμε κι εμεῖς. Κουνοῦσε το κεφάλι του, κι εμεῖς το ἴδιο. Με το χρῶμα των ματιῶν ἐπικοινωνούσαμε. Ἐνα δῶρο - μήνυμα - παράδοση κι αγάπη: το πασχαλινὸ αυγὸ, το κουλουράκι καὶ τὰ ζαχαρομπιρμπιλιά...

Αυτὴ ἦταν ἡ παράδοσή μας ἡ ἐλληνικὴ, ποὺ ἀνοῦσε ἀκόμα στὴν Πόλη, γιὰ τελευταία χρονιά, τὴν ἀνοιξὴ του 1955.

Ὅσο περνάει ὁ καιρὸς, τόσο θὰ ὑψώνεται κτὸ βάθος τοῦ χρόνου τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἀθηναγόρα ὄχι διότι εἶχε τὸ «χάρισμα τοῦ λαλεῖν» ὄχι γιὰ τὴ «θύραθεν καὶ ἱερὰν παιδείαν» προσόντα, ποὺ πολλοὶ Ἱεράρχες εἶχαν, κ' ἔχουν, ἀλλὰ γιὰ τὸ χάρισμα τῆς πολιτικῆς μεγαλοφυΐας, ποὺ ἔδειξε πρῶτα μὲ τὴ συμφιλίωση τῆς Ὁμογενείας στὴν Ἀμερικὴ, αὐτὴν ποὺ σπαράζονταν ἀπὸ τὴν καλλιτερικὴ ἀσθένεια τοῦ ἐλλαδικοῦ διχασμοῦ καὶ ποὺ ἐπειτα βρῆκε τὴ φωτεινὴ ἐκδήλωση στὸ Διάλογο μὲ τὴ Ρώμη.

Χίλια ἑκατὸ χρόνια μετὰ τὸ Σχίσμα ἐπὶ Φωτίου (867 μ.Χ.) εἶχε τὴν πολιτικὴ ὑξυδέργεια καὶ τὸ θάρρος νὰ κάνει βίωμα τὴν ἔνωση τοῦ σχισθέντος Καταπετάσματος τοῦ Παγκόσμιου Χριστιανικοῦ Ναοῦ μὲ πράξεις καὶ διαβήματα, ποὺ ἄφησαν κατὰπληρο τὸν Χριστιανικὸ κόσμον, ὁ ἐνθεώτατος Ἀθηναγόρας.

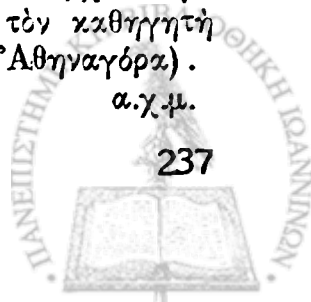
Ἐξαίρεται ἡ πολιτικὴ τῆς τοῦ Ἰωακείμ τοῦ Γ', τοῦ Πάνου.

Ὅμως ἡ πολιτικὴ τῆς τοῦ Ἀθηναγόρα μὲ τὶς πρωτοβουλίες τοῦ Διαλόγου κατέστησε οὐσιαστικὰ δευτερεῖα τὰ πρωτεῖα τῆς Ρώμης καὶ ἀνοίξε τὸ φωτεινὸ δρόμο τῆς Χριστιανικῆς ἔνωσης.

Ἄς λυττομαγοῦν οἱ μικροί, ἄς κυνηγοῦν τὶς προσημίες του, ὁ ἀδαμάντινος Ἀθηναγόρας θὰ σελαγίζε τὸν οὐκοιμενισμό του, καὶ τὸν σύμνησμο του στὴν κουραμένη καὶ σπαραγμένη ἀνθρωπότητα.

(Στὶς 19.1.77 ἔγινε στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ὁμιλία ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Ἀριστ. Πανιώτη γιὰ τὸν Ἀθηναγόρα).

α.χ.μ.

ΠΟΤΕ ΑΡΧΙΣΕ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821;

Πολλά έχουν γραφεί για τον καθαρισμό της συμβατικής ήμερομηνίας 25 Μαρτίου 1821 σαν ημέρας έναρξης της Έλληνικής Έπανάστασης καθώς και τον τόπο της.

Και έρχονται τα Καλάβρυτα (Μονή Άγίας Λαύρας) και η Καλαμιάτα. "Ας μή λησμονηθεί ότι η «Έλληνική Έπανάσταση» άρχισε από το Φεβρουάριο του 1821 με τη διάβαση του Προύθου από τον Άλέξανδρο Ύψηλάντη. Άλλά Ήπειρώτες σύγχρονοι των γεγονότων ο ιατρός Λουκάς Βάγιας, αδελφός του Θανάση Βάγια από τη Λέκχη, ο Λουκάς Χορμύδας από το Χόρμιος και ο Κυριακούλης και Δ. Κ. Αθηναίου από το Άργυρόκαστρο πληρεξούσιο στην Γ' Έθνική Συνέλευση της Έλλ. Έπανάστασης δίνουν την Ήπειρωτική έκδοχή ότι η Έπανάσταση άρχισε από τον Δεκέμβριο του 1820.

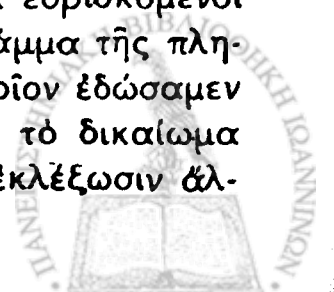
Το έγγραφο που ακολουθεί δημοσιεύτηκε στην έφημερίδα του Κορνηλία.

«Πρός την Έθνικήν Γ' Συνέλευσιν έν Έπιδαύρω.

• Έπειδή η Ήπειρος έχει τό δι-

ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ

καίωμα να καταταχθῆ εἰς τόν χορόν τῶν ἐλευθέρων ἐπαρχιῶν τῆς Έλληνικῆς Πολιτείας διά τας πολλάς θυσίας τας ὁποίας ἔκαμε καί κάμνει ὑπέρ τοῦ τελευταίου ἀγῶνος, ἀπεφασίσαμεν πρό πολλοῦ νά στείλωμεν ἀπό μέρος τῆς Ήπειρου πληρεξουσίου εἰς τήν Έθνικήν ταύτην Συνέλευσιν. Μή δυνάμενοι ὁμως διά τας εἰς ὄλον τό ἔθνος γνωστάς περιστάσεις νά συνεννοηθῶμεν μετά τῶν έν Μεσολογγίῳ συναδέλφων μας Ήπειρωτῶν, ἐκλέξαμεν ἡμεῖς οἱ ένταῦθα εὐρισκόμενοι μόνον 4, κατά τό γράμμα τῆς πληρεξουσιότητος, τό ὁποῖον ἐδώσαμεν εἰς αὐτούς ἀφίνοντες τό δικαίωμα εἰς τούς ἐκείσε νά ἐκλέξωσιν ἄλ-

λους τόσους.

»Οί λόγοι τοῦ δικαιώματος τούτου εἶνε πολλοὶ καὶ γνωστοί, νομίζομεν, εἰς ὅλον τὸ Ἔθνος. Ἐκθέτομεν ὅμως καὶ ἡμεῖς ἐν βραχυλογίᾳ τινὰς ἐξ αὐτῶν ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Τὸ Σοῦλι ἤρχισε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τέσσαρας μῆνας πρὸ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀποστατήσαν τὸ 1820 ἔτος τὸν Δεκέμβριον μῆνα. Οἱ ἀνίκητοι καὶ τουρκομάχοι ἐξ ἀρχῆς Σουλιῶται, ἠνωμένοι μετὰ Λακκιώτας, μετὰ Χορμοβίτας, μετὰ Ριζιώτας, μετὰ Χειμαρραῖους καὶ ἄλλους Ἠπειρώτας, κατετρόμαξαν τὸ στρατόπεδον τοῦ Χουρσίτη καὶ ἐμπόδισαν πολὺν καιρὸν τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Τὰ χωρία τῶν Ἰωαννίνων δύο ὥρας μακρὰν αὐτῶν ἀπέχοντα, τὰ Κούρεντα καὶ ἄλλα, ἢ Ἄρτα, τὰ Τζουμέρκα, οἱ Καλαρρῦται, τὰ Κατσανοχώρια, τὸ Ραδοβίσι (Ροδότοποι) καὶ μετὰ ταῦτα ἢ Γότιστα ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τῶν. Οἱ Ζαγορίσιοι ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἀλεξίου Νούτσου κατετάχθησαν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα, στρατοπεδεύσαντες εἰς Τσοντίλαν καὶ Δοβρᾶν, καὶ οὕτως ἐγένετο ἢ Ἠπειρος τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ τὸ προπύργιον τῆς Ἑλλάδος. Ἀφοῦ δὲ ἐπολέμησαν πολὺν καιρὸν ἐνδόξως καὶ μετὰ Ἠπειρωτικὴν ἀνδρείαν ὅλοι οἱ κάτοικοι αὐτῶν τῶν ἀποστατησάντων τμημάτων, ἔκασαν καὶ κατερήμωσαν τὴν πατρίδα τῶν διὰ ν' ἀφαιρέσουν κάθε μέσον διατηρήσεως εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ ὅσοι διεσώθησαν ἀπὸ τὸ ξίφος τοῦ Ἄρεως ἀπέρασαν μετὰ τὰς φαμίλιας

τῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ συναγωνισθῶν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων. Ἐπρόσφεραν εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις εἰς τὸ Ἔθνος, ἀγωνιζόμενοι μετὰ ἀπαραδειγμάτιστον ἀνδρείαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, καὶ τὸσον ὥστε ὅπου ἦτον στρατόπεδον, ἐκεῖ καὶ Ἠπειρῶται. Ἐδιατήρησαν τὸ Μεσολόγγιον μετὰ ποταμούς, αἰμάτων, καὶ τὸ διατηροῦν ἀκόμη πολεμοῦντες μετὰ ὅλους τοὺς ἐχθρούς τῆς Ἑλλάδος καὶ δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Διατί λοιπὸν ἢ Ἠπειρος, μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἣτις ἔλαβε τὸσον μέγα μέρος εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα νὰ εἶναι ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς ὀλομελείας καὶ νὰ ὑστερῆται τῆς ἐλληνικῆς Πολιτείας τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια ἀπολαμβάνουν τὸ Ἀσπρόταμον, τὰ Ἄγραφα, τὸ Πατρατζίκι, τὸ Ζητοῦνι, ἢ Κάρυστος, ἢ Κάσσοι καὶ ἢ Κρήτη; Διατί οἱ Ἠπειρῶται νὰ ὑστερῶνται τὰ δικαιώματα τῆς κοινῆς πατρίδος, ἐνῶ μετὰ τὰ στήθη τῶν ἀνήγειραν αὐτήν; Τὰ Ἠπειρωτικὰ δικαιώματα γινώσκουσα καλῶς ἢ πρώτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐδέχθη προθύμως τοὺς πληρεξουσίου. Ἀπαιτοῦμεν λοιπὸν ὑστερον ἀπὸ τόσα λαμπρὰ καὶ ἐνδοξα κατορθώματα καὶ εἰς τὴν Γ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν ὑποδοχὴν τῶν πληρεξουσίων μας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες εἰς τὴν δικαίαν ἀπόφασιν τοῦ ἔθνους, ὑποσημειούμεθα.

Τῆ 13 Ἀπριλίου 1826. Ἐπίδαυρος.

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἠπείρου
Λουκάς Βαΐας, Λουκάς Χορμόβας,
Κυριακούλης, Δ. Κ. Ἀθανασίου

Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

“Ένα θαυμάσιο κείμενο από την ‘Επιθεώρηση «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ»

τεῦχος 171 - Μαρτίου 1912

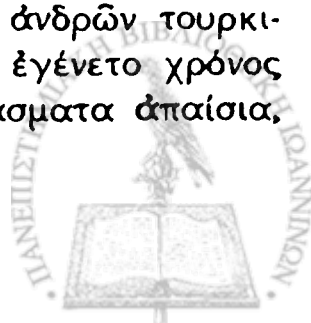
Ἡ Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εὐρίσκετο εἰς τὸ τρίτον ἔτος. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος ποῦς ἐχθρικός πλέον δὲν ἐπίεζε, τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς ἀνέδιδον ἐλευθέρως τὴν θλάστησιν αὐτῶν, τῆς Μεσογείου καὶ τῶν νήσων αἱ ἄκται ἐπλατάγιζον ἀνέτως τὸ ἀφρώδες αὐτῶν κύμα, ὁ ἐχθρὸς ἐσφάδαζε πανταχοῦ ἐπιθανάτιος, ἀλλὰ οἱ ρόγχοι αὐτοῦ προήγγελλον νέας καὶ σφοδράς συνταράξεις· πλήν ὁ τρομερώτερος ἐγεννᾶτο ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀγωνιζομένου ἔθνους· διχόνοια ἀπηγής, σπαραγμοὶ ἀνηλεεῖς. Νομοθετικὸν Ἐκτελεστικὸν, Μινίστροι καὶ Καπεταναῖοι ὑπηρετοῦντες τυφλῶς εἰς τὰ ἀτομικὰ πάθη ἐλησμόνησαν τὴν ἔτι κινδυνεύουσαν πατρίδα, ἢ αὔρα τῆς ἐλευθερίας πανταχοῦ ἀνερρίπιζε τὰς φλόγας τοῦ βωμοῦ τῆς ἀντιζηλίας καὶ τοῦ συμφέροντος ἐκάστου.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λάθας τῶν παθῶν ὁ Μάρκος Μπότσαρης διωρίσθη ἀρχιστρατήγος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὡς ἔμψυχον τεῖχος κατὰ τοῦ ἐκ δυσμῶν ἀπειλουμένου Μεσολογγίου· τὸν Αὐγούστον 1823 ὁ Μουστᾶ πασσᾶς ἐπήρχετο ἀκάθεκτος κατὰ τοῦ Καρπενησίου· τὴν ὁρμὴν τούτου ἀπεφάσισε νὰ ἀνακόψη ὁ Μάρκος· ὡς ἄλλος Λεωνίδα, οὐ συχνάκις,

ἐμνημόνευε, ἐδείπνησε μετὰ τῶν παληκαρίων του, προσέφερε σπονδὰς εἰς τὴν ἐστειμένην Παρθένον, τὴν πρόμαχον τοῦ Σουλίου, διέταξε τοὺς πάντας νὰ λουσθῶσι, νὰ καθαρισθῶσιν ἀπὸ παντὸς ρύπου σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ, νὰ φέρωσι τὴν λαμπροτέραν φορεσίαν των καὶ οὕτως ἐν πάσῃ ἐπισημότητι νὰ προσέλθωσι καὶ ἀκούσωσι τὴν προφορικὴν ἡμερησίαν διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ «...ἀδελφοί μου καὶ συμπατριῶται, ὅσοι πιστεύουν, τὸν Χριστὸν, ὁ ὁποῖος μᾶς κυττάζει ἀπὸ τὴν σημαίαν ἐκεῖ ποῦ κυματίζει, ἄς ἐτοιμασθῶσι διὰ τὴν νίκην ἢ τὸν θάνατον· ἢ πατρίδα, αὐτὰς τὰς στιγμὰς, μᾶς προβάλλει γιὰ παράδειγμα τὸ μαχαίρι καὶ σπάθη θὰ εἶναι τὰ κύρια ὄπλα μας, καὶ ὁ φόβος καὶ ἡ φρίκη, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ τρομάξωμεν τὴν νύκτα τὸν ἐχθρὸν, οἱ ἀχώριστοι σύντροφοί μας· ὁ Θεὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ».

Ἐπειτα ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου τὸ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ του ὡς ἀρχιστρατήγου, τὸ ἀσπάζεται εὐλαβῶς καὶ εἶτα σχίζει ἀνακράζων : «Ἀπὸ τώρα καὶ πέρα οἱ διορισμοὶ ἀπὸ τὸ αἷμά μας ζητοῦν σφραγίδας.

Ἡ νύξ τῆς 8ης Αὐγούστου διὰ τὸ ἐξ ὀκτῶ χιλιάδων ἀνδρῶν τουρκικὸν στρατόπεδον ἐγένετο χρόνος τοῦ “Ἄδου. Ὡς φάσματα ἀπαίσια,

είσχωρήσαντες εἰς αὐτὸ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, τὰ πεντακόσια παληκάρια ὑπὸ τὸν Μάρκον, κατέσφαξαν, πρὶν ἔτι ἐγερθῶσιν ἐκ τοῦ ὕπνου, ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους, σύγχυσις τρομερά, ὑπόνοιαι περὶ προδοσίας μεταξύ Τουρκαλθανῶν καὶ Τούρκων προξενοῦν τὸν ἀλληλοσπαραγμὸν τούτου ἐπωφελεῖται ὁ Μάρκος, ἀναζητεῖ πανταχοῦ τοὺς πασάδες, ἄλλους φονεύει καὶ ἄλλους αἰχμαλωτίζει, ἀλλὰ φεῦ! ἐν τῷ μέσῳ τῆς μέθης τῆς νίκης ἀπομακρυνθεὶς τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ δέχεται σφαῖραν ἐχθρικήν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ πίπτει ἀναίσθητος· ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μετὰ γιγαντώδη περὶ τὸ σῶμά του πάλην ἀπάγεται πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἐπίσης τραυματισμένου ἥρωος Ἐθανάση Τούσα· οἱ Τούρκοι τρέπονται εἰς ἐπαίσχυντον φυγὴν καὶ οἱ Ἕλληνες γίνονται ἐντελῶς κύριοι τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐχθρῶν.

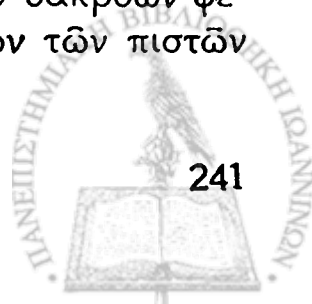
Ἄγαλλιάσις καὶ ὄλοφυρμοὶ πληροῦσι τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἄπτερος φήμη, ὡς ἀσύρματος τηλέγραφος, ἐξαγγέλλει πανταχοῦ τὴν νίκην καὶ τὴν θλίψιν· ὁ πιστὸς τραυματίας ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς νίκης συνέρχεται πρὸς στιγμὴν, στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν πιστοὺς καὶ φίλους καὶ ὑπαγορεύει τὴν διαθήκην του ὡς ἄλλος. Ἄχιλλεὺς ὑπὲρ τοῦ φονευθέντος Πατρόκλου. «Μὴ διστάζετε ἀδελφοί, ἐκδικηθῆτε τὸν σύντροφόν σας μετὰ ἐκατόμβας Μωαμεθανῶν· ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος· ἕκαστα τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκόν μου· κρεμῶ

τὰ παῖδιά μου στὸν λαϊμόν σας, σταθῆτε πιστοὶ στὴν πατρίδα καὶ στὸν Θεόν, οὕτω θὰ τελειώσητε ἐκεῖνο ποὺ ἐδῶ ἄρχισα».

Κοπετοὶ ἐπηκολούθησαν τὰς τελευταίας λέξεις καὶ θάνατος τετρακοσίων ἐκ τῶν φευγόντων ἐχθρῶν μετὰ τὴν δύσιν δὲ τοῦ ἡλίου ὁ ψυχορραγῶν ἥρωος παρέδιδε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πλάστην.

᾽Ω, πόσον μωρολόγοι εἶναι οἱ στοχαζόμενοι ὅτι διεκόπη ὁ σύνδεσμος τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ! ἡ κηδεῖα τοῦ Μάρκου εἶναι ἀντιγραφὴ ἀκριβῆς τῆς πομπῆς τῆς ταφῆς τοῦ Πατρόκλου.

Ἀπόσπασμα ἐκλεκτὸν ὑπὸ τὸν Θανάσην Τούσαν συνοδεύει τὸν σεπτὸν νεκρὸν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μεσολογγίου, ἔνθα ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ ταφή. Τὰ νεκρώσιμα τροπάρια καὶ τὰ ἐπαμειβόμενα μοιρολόγια τῶν νέων τούτων πληροῦσι τὰς φάραγγας καὶ τοὺς δρυμοὺς ἐν τῇ πορείᾳ· τοὺς ὄδυρμούς τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ ἐγκώμια τοῦ ἥρωος τάχιστα ἔφερεν ὁ ἀντίλαλος μέχρι τῶν αἵματοβαφῶν βουνῶν τοῦ Σουλίου. Αἰχμάλωτοι Μωαμεθανοὶ ἀλυσίδωτοι ἀκολουθοῦμενοι ὑπὸ τῶν ἵππων τῶν δύο πασάδων καὶ μπέηδων· ἄπειρα ὑποζύγια, κατάφορτα ἐκ λαφύρων ποικίλων, οἶον ροπάλων, ξιφῶν, γιαταγανίων, ὄπλων καὶ πενήκοντα τεσσάρων σημαίων, κλείσι τὴν πρωτοπορείαν, μεθ' ἣν ἔρχεται τὸ νεκρικὸν φορεῖον κατάμεστον ἐξ ἀνθέων καὶ θερμῶν δακρύων φερόμενον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν πιστῶν παληκαριῶν.

Μετὰ τὸ φορεῖον, κεκαλυμμένον δια κυανῆς χλαμύδος ἠκολούθουν ὀκτὼ χιλιάδες αἰγοπρόβατα λάφυρα τῶν ἐχθρῶν· ἐκλείτο δὲ ἡ πομπὴ δι' ὑπερχιλίων φορτηγῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων, κομιζόντων τὰ θαρύτιμα λάφυρα καὶ μέρος τοῦ θησαυροῦ τοῦ κυριευθέντος ταμείου τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου.

Εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως ἀνέμενε τὸν νεκρὸν ὁ Ἐπαρχὸς Κωνστ. Μεταξῶς μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀρτης Πορφύριου. Τὸ σκήνωμα κατέθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἐπάρχου. Τεσσαράκοντα στρατιῶται, φέροντες μαῦρον φέσιον, ἀπετέλουν τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ νεκροῦ· διετάχθη πολυήμερον πένθος καὶ παννύχιοι δεήσεις εἰς πάντας τοὺς ναοὺς. Ὁ νεκρὸς ἐστεφανωμένος μὲ δάφνην καὶ ἔχων, ὡς παράσημα τὴν βεβαμμένην ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ αἵματος σπάθην, ἐγένετο γεινκὸν προσκύνημα. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἀπερίγραπτος ἦτο ὁ ἐπακολουθήσας τελευταῖος ἀσπασμὸς καὶ αἱ ἀποχαιρετιστήριον φράσεις «γενναῖε, ἀτρόμητε, Μάρκε, ποῦ ἀφήνεις

Κάντε ἓνα δῶρο στοὺς Πνευματικούς σας Φίλους. Μιὰ ἐτήσια συνδρομὴ (1000 δραχμῶν) στὸ Περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας. Θὰ τὸ θεωρήσουν ἓνα εὐχάριστο ξάφνιασμα. Καὶ ἡ Ἑταιρεία θὰ συνεχίσει τὸ Ἡπειρωτικὸ τῆς ἔργο.

ἡμᾶς καὶ τὴν Πατρίδα;» ὁ νεκρὸς ἐτέθη ἐν τῷ τάφῳ, σειομένης τῆς πόλεως ἐκ τοῦ κρότου τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν πυροβολισμῶν· ὁ δὲ Μητροπολίτης Πορφύριος χύνων τὸ ἔλαιον ἐπὶ τοῦ ἐπιταφίου χώματος ἀπεχαιρέτισε τὸν ἥρωα δι' ἐξόχου λογιδρίου.

«Ἡ Ἑλλάς ἅπασα ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ Μάρκῳ, αἴτιον ἤδη τῆς θλίψεως, δεύτερον Λεωνίδα! Υἱοθετεῖ τὴν οἰκογένειάν του. Τοιαύτη εἶναι ἡ τιμὴ τῶν ὑπηρεσιῶν του. Ἄναπαύου ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ὑψίστου, ψυχὴ γενναία, γαίαν ἔχοις ἐλαφρὰν, ἀετὲ τοῦ Σουλίου! Χαῖρε, Μπότσαρη χαῖρε, χαῖρε.»

Τὴν ταφὴν ἐπεσφράγισεν ἡ θυσία χιλιάδων προβάτων, ἅτινα παρετέθησαν πρὸς βρῶσιν τοῦ λαοῦ, ἵνα συχωρέση τὸν ταφέντα· ἔγινε τὸ συχώριο, τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς ἐπικηδεῖους τῶν ἀρχαίων ἡρώων σπονδὰς. Ἡ ἀνάστασις τῆς Νέας Ἑλλάδος ἀνήγειρεν ἐκ τοῦ τάφου τῆς αἰωνιότητος τὴν Παλαιάν.

ΤΙ ΔΕ ΡΩΤΟΥΝ ΟΙ ΦΡΟΝΙΜΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

- Ποῦ πᾶς ἄντρα;
- Μιὰ φρόνιμη γυναῖκα δὲ ρωτᾷ ποτὲ τὸν ἄντρα τῆς ποῦ πάει.
- Μὰ πῶς οἱ φρόνιμοι ἄντρες ρωτοῦν τίς γυναῖκες τους;
- Μὲ συγχωρεῖς. Οἱ φρόνιμοι ἄντρες δὲν ἔχουν γυναῖκες...

ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΗ (BEES)

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.:

Ο αλησμόνητος καθηγητής ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ πέρα από το τεράστιο έργο του είχε την καλή τύχη να συντροφεύεται από την αντάξια λογία σύζυγό του Μαίρη Βέη, που αναμνησθεί συνεχεία την αγέραστη μνήμη του. Της εξηγήσαμε να μας εφοδιάσει με στοιχεία της εισφοράς του Καθηγητή στα Ήπειρωτικά μας. Σάν πρώτη δόση μας γράφει:

Ἀξιότιμε κ. Ἀλέξανδρε Μακρίδουλε.

Δημοσιεύεται εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῶν «Ἀρχαδικῶν Νέων» Τριπόλειος ἀναμνήσεις τοῦ συμπατριώτου τοῦ Ν. Βέη, δικηγῶρου Ι. Σ. Σιμαπούλου, σχετικὴ πρὸς τὴν συμπράξασιν τοῦ Νίκου κατὰ τὴν Κατοχὴν εἰς συμπατριώτας τοῦ ἀντιστασιακούς. Τοῦ κειμένου τῆς ἀναμνήσεως ταύτης τοῦ κ. Ι. Σ. Σιμαπούλου προβαδίζει μικρὸν προλογικὸν σημείωμά μου, τοῦ ὁποίου ὠρισμένα τιμὰ σὰς ἐνδιαφέρουν, διότι ἀναφέρονται εἰς τὴν τότε ὄρθριν τοῦ Καθηγητοῦ εἰς τὴν Βόρειον Ἠπειρον. ἐπίσης δὲ γίνεται μνεία καὶ ἐνὸς Ἠπειρώτη ἐκλεκτοῦ μαθητοῦ του, τοῦ Γεωργίου Σούλη. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ ἀειμνήστου σήμερον Γεωργίου Σούλη παραθέτω εἰς ἐπιθεοδώσειν τῶν ἐπομένων ἰδικῶν μου περὶ τοῦ Καθηγητοῦ Νίκου Βέη:

Ἐμψυχωμένος, καλλιεργημένος κατὰ πιν ἐμβριθοὺς μελέτης, καὶ αὐταπαρνητῆς Διδασκαλίας ὁ Νίκος Βέης ἐδόνησε τὰς ψυχὰς τῶν φοιτητῶν του καὶ ὁ παλμός των παραμένει ἀμετάβλητος. Δὲν εἶναι ἕνας ἢ δύο φοιτηταί του, ἡλικιωμένοι σήμερον καὶ

συνταξιούχοι, ὅλοι διακεκριμένοι ἐπιστήμονες καὶ συγγραφεῖς, οἱ ὅποιοι, ὅταν ὁμιλοῦν μετ' ἐμοῦ, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τηλεφώνου. ἐκδηλώνονται μετὰ φανατισμοῦ καὶ ἐντόνου συγκινήσεως ὑπὲρ τοῦ Καθηγητοῦ των, ἀκόμη καὶ δακρύζουν. Εἶναι, αὐτὴ ἡ ἰδανικὴ ἐκδήλωσις τῆς ὀφειλομένης τιμῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἤνοιξεν εἰς τοὺς τότε νέους σπουδαστὰς τὰς ὁδοὺς τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς».

Τῷ 1948 ἐξαίρετος φοιτητῆς, ἀειμνήστου σήμερον, ὁ Ἠπειρώτης Γεώργιος Σούλης ἔγραψεν εἰς τὸν Καθηγητὴν του : «Μεγάλῃ τιμῇ πάντα θὰ ἀπομένει σὲ σὰς ἀπὸ μᾶς τοὺς αὐριανούς γιὰ τὸ ὄροιο ποὺ μᾶς ἀνοίξατε... Κι' ἀκόμη ἔχετε δημιουργήσει στὰ 22 χρόνια τῆς λαμπρῆς σας ἀκαδημαϊκῆς διδασκαλίας ἕνα πλῆθος ἀπὸ ἐρευνητῆς καὶ ἐπιστήμονες ποὺ ἔχουν συνειδητῶς βαθεῖα τοῦ τί ὀφείλουν σὲ σὰς καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν σας... Καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ μαθηταί σας νὰ εἴσπε θέβαιοι πῶς θὰ φέρουν καὶ θὰ κληροδοτήσουν τὴ φωνὴν τοῦ δασκάλου τους καὶ σὺς ἐρχόμενες γενιές τοῦ λαοῦ μας. Γιὰ τὰ καλὰ λόγια ποὺ ἐκφράσατε γιὰ μένα στὸ γράμμα τὰς αἰσθάνομαι κι' ὅλας εὐγνωμοσύνη ἀπέραντη, σάν ἀναλογίζεσθε: πῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν καρδιά ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἔμαθα νὰ σέβομαι γιὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὸ ἔργο του. Τὸ γράμμα σας αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ ἐπαναλάβω ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν ἀπόφασή μου ν' ἀφιερῶσω ὅλες μου τίς φωνὰς δυνάμεις μ' ἕνα ζῆλο θρησκευτικὸν στὴ μελέτη τῆς ἱστορικῆς μας παράδοσης».

(Ἄλλος σπουδαῖος μαθητῆς τοῦ Ν. Βέη)

ὁ πολὺς Λεάνδρος Βρανούσης, τὸν ὁποῖον γνωρίζετε καλῶς, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀφομοιώσει πολλὰς ἀπὸ τὰς δωρεὰς διὰ τῶν ὁποίων ἢ φύσις ἐπροίκισε τὸν Νίκον Βέην καὶ ὁ ὁποῖος διατηρεῖ πολλὰς ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ Νίκου εἰς Βόρειον Ἑπίγειον καθὼς καὶ φωτογραφίας τινὰς. Ὁ κ. Βρανούσης ἔχει τυπώσει ἀφιέσιμα εἰς τὸν Γ. Σούλην μὲ τὰ "Ἀπαντὰ" του).

«Κατὰ τὴν κατηραμένην Κατοχὴν ὁ Νίκος Βέης ὡσάν ἱστορικὸς πατὴρ ἀνέλαβε τὴν ἀποστολὴν νὰ ἐμφυχύωνη τοὺς νέους πολεμιστὰς εἰς τὰ μέτωπα τοῦ πολέμου καὶ ἀκόμη νὰ προστατεύη ἄλλους κινδυνεύοντας φοιτητὰς του νὰ ἐκτελεστοῦν τούτους ἔσωσε παρασταθεῖς ὡς μάρτυς ὑπερασπίσεως εἰς τὰ δικαστήρια τῶν κατακτητῶν. Ὑπάρχουν ἁμολογίαι τῶν διασωθέντων τότε ὑπὸ τοῦ Ν. Βέη. Ἐπίσης ἐπευδεν εἰς τὰς φυλακὰς νὰ προσφέρῃ ἠθικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τοὺς φυλακισμένους διὰ τῆς ἐπισκέψεώς του. Καὶ ἀκόμη ὡς ἀρχηγὸς τῆς τότε πνευματικῆς ἐπιστρατεύσεως ἔχων συγχρόνως ἐπίσημον ἐμπιστευτικὴν ἀποστολὴν μετέβη εἰς Βόρειον Ἑπίγειον διὰ νὰ συμπαρασταθῇ εἰς τοὺς πολεμιστὰς εἰς τὸ Ἀργυροκάστρον, ἔζησε μαζί τους εἰς τὰ χαρακώματα περὶ τοὺς τρεῖς μῆνας φέρων ἀμπέχονον (χιτῶνιον) καὶ αὐτὸς, καὶ ἐνεψύχωσε τοὺς πολεμιστὰς ὑπὲρ τῆς Πατριδος. Ἐντὸς τοῦ χαρακώματος δὲ ὁ Καθηγητὴς Ν. Βέης ὑπὸ τὰ βοήθητά τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς μάχης ἀντέγραφε διὰ νὰ περισώσει τὸ κείμενον τοῦ κώδικος τοῦ Ἀργυροκάστρου».

ΜΑΙΡΗ Ν. ΒΕΗ

Υ. Γ.:

Ὑπάρχουν τέσσαρα φύλλα μεγάλου σχήματος ἡμερολογιακοῦ τύπου χειρόγραφα τοῦ Νίκου Βέη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀφιξείας

του εἰς Βόρειον Ἑπίγειον, εἰς ὄψος γλαφυρὸν, λυποῦμαι ζῆμος, διότι λόγω προσφάτου ἀσθενείας μου ἀδυνατῶ νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν κοπιαιτικὴν ἐρευναν πρὸς ἀναζήτησίν των. Ἄλλα τυπώματα τοῦ Ν. Βέη ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἑπίγειον Σῆς σημειώσιν ἀπὸ τὸν κατάλογον δημοσιευμάτων τοῦ ὑπὸ Εὐγενίας Βέη - Χατζηδάκη (βλέπε «BYG-NEUGK. IAHRB·U·CHER» τῆς XIX 1966): ..

α) Αἶθ. Ἀριθ. Καταλόγου 243: Σημβολαὶ εἰς τὴν Ἑπίγειον Βιβλιογραφίαν. (βλ. Ἑπίγειον Χρονικὰ τ. Β' 1927, σ. 127—147).

β) Αἶθ. Ἀριθ. Καταλόγου 401: Βραχὺ Ἑπίγειον Χρονικὸν ἐκ Βερατίου. (βλ. Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1943 ἀνακοίνωσις) 1950, σ. 254. (Σημειώνεται ὡς σχετικὸς καὶ ὁ αἶθιον ἀριθ. 364), ὅπου πρόκειται περὶ Ἑπίγειων ἀναμνήσεων Βαυαρῶ Ταγματάρχου. Πρόκειται περὶ πολλῶν ἀρθρῶν τοῦ Ν. Βέη εἰς τὴν ἐφημερίδα ΠΡΩΤΑ ἀπὸ 21 Δεκ. 1942—8 Ἀύγ. 1943).

γ) Αἶθιον Ἀριθ. Καταλόγου 572: Τὸ Χρονικὸν τοῦ Βερατίου. (βλ. Φιλολογικὴ Πρωτοχρονικὰ 1955, σ. 133—139):

Ἡ τριακονταετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Νικ. Βέη λήγει εἰς τὰς 12 Ὀκτωβρίου 1988. Ὅτι ἐλπίθω θέλετε σχετικὸν διὰ τὸν σύζυγόν μου, προθύμως θέλω Σῆς πληροφωρῆσαι.

Ἡ ἴδια.

Αιώνια αξία ἢ ἀναχρονισμός;

ΠΑΥΛΟΥ ΑΘ. ΠΑΛΟΥΚΑ, Καθηγητή

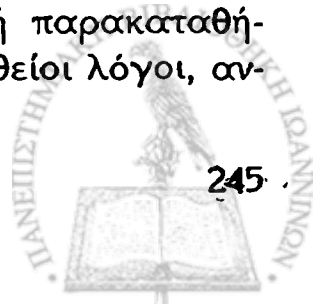
Είναι ευχάριστο και μας ικανοποιεί βαθύτατα το ότι η «ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ» και οι διάφορες «ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΕΣ» Πρωγωνίου κ. ά., συνεχίζουν επί σειράν ετών τη διοργάνωση και πραγματοποίηση παραδοσιακών εκδηλώσεων, στην όπως διαμορφώθηκε σήμερα ασφυκτική και αγχώδη πρωτεύουσά μας. Κύριος σκοπός αυτών παραμένει πάντοτε: η σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ μας και η νοερή μεταφορά των ξενιτεμένων μελών στ' άγια χώματά μας να κρατηθούν και να γαλουχηθούν οι νέοι μας, αυτοί που γεννήθηκαν εδώ, με την Τοπική Ηπειρώτικη Παράδοση, τα έθιμα του τόπου και τις αξίες του Έθνους και να τους προφυλάξει έτσι από τη θύελλα του μοντερνισμού, του μηδενισμού και του δήθεν εκσυγχρονισμού, που τείνουν σήμερα ν' αφανίσουν ό,τι ιερό, εθνικό και παραδοσιακό.

Γενικότερα, σοβαροί λόγοι επιβάλλουν την πραγματοποίηση τέτοιων εκδηλώσεων και τη συνέχιση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και παράδοσης:

1) Εθνικοϊστορικοί και παραδοσιακοί. Μη ξεχνούμε ότι από αρ-

χαιότατα μέχρι σήμερα, οι εθνικοί και ηθικοί δεσμοί (γλώσσα, θρησκεία, δοξασίες, δημ. τραγούδια κ.ά.) έγιναν συνεκτικοί παράγοντες και συνετέλεσαν στην επιβίωση του Ελληνισμού, ιδίως στις δύσκολες ιστορικές στιγμές του (Τουρκοκρατία κλπ.). Είναι η λαϊκή παράδοση συνεκτικός δεσμός του παρόντος προς το παρελθόν. Σήμερα, μάλιστα, που παρουσιάζεται κάποια πνευματική σύγχυση και εθνική χαλαρότητα, η λαϊκή παράδοση συντείνει αποτελεσματικά στην εθνική αυτογνωσία, γιατί βοηθάει το λαό μας να αναζητήσει τις αιώνιες, ανεξάντλητες και γονιμοποιές πηγές της πατρίδας μας, για την αναζωπύρωση του εθνικού φρονήματος, προς απρόσκοπτη συνέχιση της ιστορικής του πορείας. Είναι παράγοντας, λοιπόν, διατήρησης της Εθνικής και πνευματικής μας υπόστασης.

2) Συναίσθηματικό, μαζί με το καθήκον του «χρέους» προς τους προγόνους μας, για συνέχιση και διατήρηση εκείνου που αυτοί δημιούργησαν και παρέδωκαν σε μας ως ιερή παρακαταθήκη. «Εθνικοί λόγοι, θείοι λόγοι, αν-

θρώπινοι λόγοι, επιβάλλουν να μην επιτρέψουμε να διαγραφεί... η λέξη «χρέος» (Νικ. Βρεττάκος, Ακαδημαϊκός).

3) **Ψυχολογικοί.** Η υπεραφθονία αγαθών, ο καταναλωτισμός, η βιομηχανοποίηση της ζωής μας, η ισοπέδωση των πάντων και ο παραμερισμός των παραδοσιακών αξιών, κάθε άλλο, παρά ικανοποίησαν τον σύγχρονο άνθρωπο. Επίσης, η μεταξύ νέας και περασμένης ηλικίας ανθρώπων φυσική διάσταση μετατράπηκε σε χάσμα μέγα και δημιουργήθηκε έτσι συναίσθημα αβεβαιότητας και ανασφάλειας στους νέους.

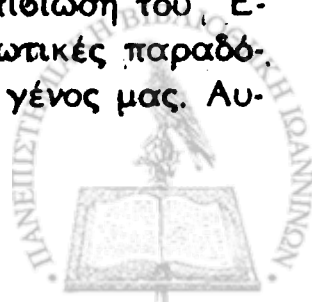
Η προωθητική δύναμη της παράδοσης έρχεται να βοηθήσει τη σύγχρονη γενιά. Είναι, η παράδοση, μια πνευματική - ψυχική ανάπαυλα και όαση στον αιώνα του τεχνικού πολιτισμού, του παραμερισμού των ηθικών και πολιτιστικών αξιών (που δίνουν νόημα στη ζωή του ανθρώπου) και των ψυχικών ανησυχιών του σύγχρονου αγχώδους ανθρώπου.

4) **Πολιτιστικοί και κοινωνικοί.** Αποτελούν, οι παραδοσιακές συνέχειες και εκδηλώσεις, συνεκτικό δεσμό φιλίας, αγάπης και ενότητας μεταξύ των ατόμων και προάγουν πνευματικά και πολιτιστικά τον άνθρωπο.

Ο χώρος είναι λίγος και δεν μας επιτρέπει να πλέξουμε το εγκώμιο της παραδοσιακής μας «στολής» που δίνει πάντοτε το «παρών» στις

παραδοσιακές εκδηλώσεις. Ας τονιστεί, όμως, ότι οι τοπικές ενδυμασίες εκφράζουν την αθάνατη ελληνική λεβεντιά και παράδοση, αναπτερώνουν το εθνικό φρόνημα, καλλιεργούν την εθνική μας συνείδηση και δίνουν διέξοδο (πνευματική) από την «κατάσταση» της μόδας. Για αιώνες, η φουστανέλλα π.χ. ήταν το εθνικό σώμα που ξεχώριζε τον Έλληνα από τον Φράγκο και πάντοτε υπήρξε το εθνικό λάβαρο που ανεμιζόταν περήφανα σε κάθε νικηφόρο ελληνικό πόλεμο. Αυτήν ύμνησαν οι ποιητές μας Ζαλοκώστας και Παράσχος σε σχετικά ποιήματά τους. Δεν νομίζω, επίσης, ότι διαφεύγει από τη μνήμη μας ότι τα Γιάννενα ήταν το κέντρο της ελληνοραπτικής, της τοπικής ενδυμασίας και της τέχνης γενικότερα. Ο καταλύτης χρόνος και ο μεγάλος ισοπεδωτής μοντερνισμός, σθήσανε τα τελευταία χρόνια ένα ελληνικό θρύλλο και μια εθνική παράδοση. Εμείς πρέπει να τ' αναστήσουμε.

Τίποτα δεν νοείται στη ζωή χωρίς παράδοση. Η ζωή μας η ίδια είναι μια παράδοση από γενιά σε γενιά. Βέβαια, μερικές παραδόσεις είναι «παθητικές και φθαρτές». Δεν αντέχουν στο σφυροκόπημα της αλήθειας αυτές και θα πέσουν από μόνες τους. Σ' αυτές καλά κάνουν οι καινούργιες γενιές και αντιδρούν. Ας προσέξουν όμως μη παρασυρθούν και χτυπήσουν και τις ζωηφόρες παραδόσεις, αυτές που συμβάλλουν στην επιβίωση του Έθνους. Με τέτοιες ζωτικές παραδόσεις έχει τραφεί το γένος μας. Αυ-

τό ακριβώς τονίζει και ο αείμνηστος καθηγητής της Νομικής Αλέξ. Τσιριντάνης όταν έγραφε: «Το παρελθόν έχει το παθητικόν του,... έχει όμως και το ενεργητικόν του, την παράδοσιν από του παρελθόντος. Και πρόοδον αποτελεί όχι η μωρία να αγνοήσωμεν το παρελθόν, αλλά η σοφία η οποία συνίσταται εις το να υπερνικήσωμεν το παθητικόν και να αξιοποιήσωμεν το ενεργητικόν, την από του παρελθόντος παράδοσιν» (Για τα ελληνικά Νιάτα, Αθήνα 1978, σελ. 105).

Είναι σημαντικό και παρήγορο ότι, τώρα τελευταία, πνευματικοί άνθρωποι του τόπου μας υψώνουν φωνή διαμάρτυρίας και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την εθνική μας επιβίωση, επειδή βλέπουν ότι «οι προαιώνιες αξίες του ελληνικού κόσμου περιδινίζονται στην ευρωπαϊκή χοάνη και απειλούνται με ολοσχερή καταστροφή». (Έθνος, 7.3.88).

Ιδιαίτερη δε βαρύτητα έχει ο λόγος του ποιητή και Ακαδημαϊκού Νικηφ. Βρεττάκου όταν λέγει «πενάμε κρίσιμες ώρες και αυτό το κρατίδιο χρειάζεται τώρα μια καινούργια απελευθέρωση... Επιβάλλεται να συνέλθουμε... και να σκεφτούμε τι θα κάνουμε. Πώς θ' ανα-

συνθέσουμε τη φθαρμένη ελληνική μας ταυτότητα... δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε μιάν ανανεωμένη εθνική παρουσία, έχοντας πάψει να λειτουργούμε πάνω στις ρίζες μας». (Λόγος του στην Ακαδημία 9.2.88).

Χρειάζονται σχόλια; Ας συνεχίσουμε, λοιπόν, ό,τι μας κρατάει. Την αληθινή παράδοση.

ΜΕΣΕΛΕΔΕΣ

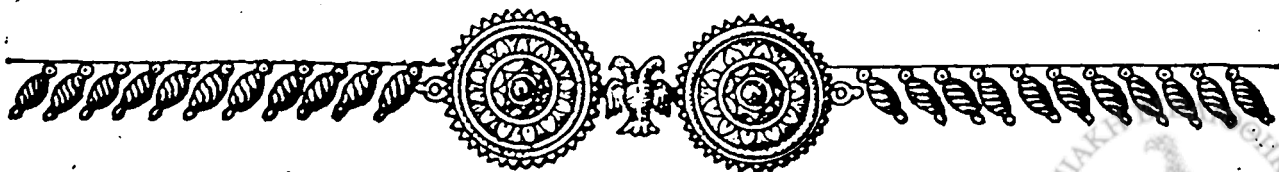
Μιά φορά ξενητεύτηκε στην Πόλη ένας Μπαμπουριώτης ακολουθώντας τόν δρόμο τής ξενητειᾶς, πού ἑκατοντάδες χρόνια κάναν οί Ἴπειρωτες. Ἐπιασε δουλειά στοὺς μπαξέδες στὰ περίχωρα τής Πόλης.

Μιά σκόλη βγῆκε σεργιάνι κι ἀνέβηκε σ' ἓνα λόφο, στὸ Γκιόξοϊ και αγνάντευε την ἀπέραντη πολιτεία.

Θαμπωμένος ἀπὸ τὴ θέα φώναξε:

—Ντέ, ὀρέ, ντέ! Εἶχα γυρίσει χῶρες καὶ χωριά, Λιᾶ — Μπαμπούρι—Τσαμαντᾶ. Εἶχα δεῖ κόσμο καὶ ντου:νιᾶ, μὰ σὰν τούτη τη τσιφλικάρα τοῦ διαβόλου, δὲν εἶχα ματαειδεῖ. Τούτη κοντεύει νὰ φτάκει καὶ τό... Φιλιάτι!

(Ἀφήγηση Β. Μπαρᾶ, τοῦ γνωστοῦ λογιῶδη δημοδιδασκάλου).

Μνήμη εὐδαμική στον Εὐεργέτη τῆς Καλωτᾶς

ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΒΑ

ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ζυγώνει μισὸς αἰώνας τώρα, πού κάθε δεύτερη Κυριακή τ' Αὐγούστου τελεῖται τὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τοῦ ἀειμνήστου Εὐεργέτη Κώστα Βαρνάβα, ὅπως ὀρίζει ἐπὶ τῆς διαθήκης του.

Κατεβαίνει ἀπ' τοὺς γαλάζιους οὐρανοὺς, σὰν εὐωδία πνευματική, ἡ ψυχὴ του! Ἀπλώνεται σ' ἀγαπημένου τοῦ χωριοῦ τὴν ἀπεραντοσύνη! Ἀκούει τῶν χωριανῶν τὰ εὐγνώμονα χτυποκάρδια! Ὁσμίζεται τὸ λιθάνι πού ἀναδεύει στοὺς θόλους τῆς ἐκκλησιᾶς, τὸν ἀχὸ τοῦ ἐπιμνημόσυνου ὕμνου: «Μετὰ τῶν Ἀγίων ἀνάπαυσον Χριστέ...». Ἀνταμώνεται μ' ὅλα τ' ἀγαπημένα τὰ παλιὰ κι ἀλησμόνητα, πού ἔζησε, χάρηκε, τραγούδησε, πόνεσε, ἀγάπησε ἐπὶ τῆς βιωματικῆς του πορείας. Κι ὕστερα ἀναπαύεται στοὺς χλοερούς κήπους, πού τοῦ ἐτοίμασεν ἡ εὐποιῖα τῆς ἐπίγειας ζωῆς του.

Ἀπ' τὸν ἥλιο, τὸν ἀέρα, τὶς ὀμορφιές τῆς Καλωτᾶς καὶ τὶς πατρογονικὲς καταβολές πῆρε τὸ δῶρο τῆς ζωῆς στὰ 1875 καὶ ἤπια ἀπ' τὴ θρυσομάνα τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς ρωμισσύνης τ' ἀθάνατο νερό, ὅπου τὸν ὀδήγησαν οἱ ὀργανικὲς κι ὀργανωμένες μορφές τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Καὶ μὲ ἐφόδα τὴ στοματικὴ, τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν ψυχικὴ ὑπεροχὴ ταξιδεύτηκε στὸν Κασαμπᾶ τῆς πο-

λύπαθης Ἰωνικῆς γῆς, (Σμύρνη), ὅπου ὁ πατέρας του Βασίλειος εἶχε ἀρτοποιεῖο. Ἐκεῖ στὴ βιοπάλη καὶ στοχεύοντας σὲ ἀνεβάσματα δημιουργικῆς ζωῆς μαζί μὲ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ διαμορφώθηκε καὶ ἡ προσωπικότητά του ζυμωμένη μὲ τὶς ἀρετὲς τῆς ἐργατικότητος, τῆς οἰκονομίας, τῆς τιμῆς, τῆς καλωσύνης, τῆς ἀσίγαστης φιλοπατρίας.

Ὁ νόστος τῆς γενέθλιας γῆς τὸν παρορμοῦσε κάθε καλοκαίρι νᾶρχεται ἐπὶ τὴν ἀγαπημένην του Καλωτᾶ. Περίμεναν τὰ ἐξωκκλήσια νᾶ λειτουργηθοῦν. Τὰ δάφορα κοινωφελῆ ἔργα, δρόμοι, θρύσες, γεφύρια νᾶ νοικοκυρετοῦν. Ἡ ἐκκλησία ν' ἀποχτήσῃ τὸ θερμὸ τῆς ψάλτης. Τὰ πανηγύρια νᾶ ζωντανέψουν μὲ τὴ γλεντζέδικη παρουσία του: Τ' ἀρχοντόσπιτό του ν' ἀνοίξῃ διάπλατες τὶς φιλόξενες πόρτες τοῦ στίς γιορτὲς καὶ στὰ ξεφαντώματα, σὲ κάθε περαστικό, ξένο καὶ διαβάτη. Καὶ χρόνον μὲ τὸ χρόνο πλουτίζοντας τὸ πνεῦμα του μὲ τ' ἀνθρώπινα ἐπιτεύγματα τῶν καιρῶν, ζεσταίνοντας τὴν καρδιά του μὲ τῆς ἀνθρωπιᾶς καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τὴ φλόγα διαμόρφωσε μιὰ ὄντοτητα καὶ παρουσία φωτεινοῦ ἀνθρώπου! Ἀνθρώπου, πού καταξίωνε τὶς βιωματικὲς μνημῆς, τὶς παιδικὲς ἐμπειρίες καὶ τὶς ἀνθρώπινες δοκιμασίες μὲ τὴν

εὐλαβική περισυλλογή τους στὰ βαθειὰ ριζώματα τῆς ψυχῆς, στῆς πνευματικῆς ἐνάργειας τὴν καλὴ φύλαξη!

Οἰστρηλατημένος ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ κλέη τοῦ λαοῦ μας ἐντάχθηκε τὸ 1906 στὸ Κομιτᾶτο μαζί μὲ τὸν ἄλλο λαμπρὸ γόνου τοῦ χωριοῦ μας ἀείμνηστο γατρὸ Κ. Βίκα, ποὺ χάθηκε στῆς νιότης του τὸν ἀνθὸ τὸ 1909.

Πολὺ γρήγορα, πρὶν ἢ Μικρασία παραδοθεῖ στὶς φλόγες τοῦ χαλασμοῦ, μετέφερε τὶς ἐπιχειρηματικὲς του δραστηριότητες στὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ οἱ ξενητεμένοι χωριανοὶ εὕρισκαν ἀποκούμπι καὶ σωστικὴ ἀρωγή, ὅσο νὰ ριζώσουν καὶ νὰ προκόψουν στὶς ἐπαγγελματικὲς τους προσπάθειες. Ἐδῶ ἔκανε κοινωνοὺς ὅλους τοὺς ταξιδεμένους Καλωτᾶτες μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Ἀδελφότητος ποὺ ξεδίπλωναν τὶς λαχτᾶρες τους καὶ τὸ πουγγὶ τους γιὰ τοῦ χωριοῦ μας τὴν προκοπή.

Ἡ Ἀγία Παρασκευὴ καὶ ὁ Ἅγιος Νικόλαος, ποὺ ἀνακοδομήθηκαν ἀπὸ θεμέλιο, οἱ δρόμοι, τὸ ὑδραγωγεῖο τὸ παλιό, ἡ ἀνακούφιση ἀπόρων οἰκογενειῶν, ἡ μετατροπὴ τοῦ Παρθεναγωγείου σὲ πολιτισμένο ξενῶνα — τελευταῖα μὲ τὸ μεράκι τοῦ Ἀλέκου Βελλιόπουλου — κι ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα εἶναι τῆς ἀδελφότητος δημιουργήματα.

Καὶ πρὶν ἀποχωρισθεῖ ἀπὸ τὸ χωριὸ γιὰ πάντα μὲ προπολεμικὴ διαθήκη του ἀφῆκε ἕνα ἀρτοποιεῖο στὴν Ἀθήνα αἰώνια προσφορὰ στῆς Καλωτᾶς τὴν ἀνοδικὴ πορεία. Τὸ κληροδότημα τοῦτο ἀποφέρει σήμε-

ρα ἕμισό ἑκατ. εἰσόδημα τὸ χρόνο. Ὅρισμένο ποσοστὸ προικοδοτεῖ κάθε χρόνο ὅλες τὶς κοπέλες ποὺ παντρεύονται. Σαράντα χρόνια τώρα κάθε κοπέλα πῆρε τὸ δῶρο τῆς στὸ ξεκίνημα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς τῆς. Ὅρισμένο πάλι ποσοστὸ διατίθεται στὴν τέλεση μνημοσύνου, στὴ διανομὴ χρηματικοῦ ποσοῦ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴν ἐπισκευὴ τῶν παρεκκλησίων τοῦ χωριοῦ. Καὶ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀποτελεῖ κεφάλαιο γιὰ τὴν ἴδρυση ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς Θηλέων. Τὸ κεφάλαιο τοῦτο ἔγινε ξεκίνημα τὰ δύο τελευταῖα χρόνια ν' ἀνοικοδομηθεῖ ἕνα θαυμάσιο παραδοσιακὸ κτίριο Βαρνάβειο στολίδι τοῦ χωριοῦ κι ὅλου τοῦ Ζαγοριοῦ. Πολὺ γρήγορα θὰ θεραπεύει πολλὰ ἐκδηλώσεις καὶ προσπάθειες, ποὺ θὰ λαμπρύνουν τὸν ἰδιότυπο καὶ ἰδιόρρυθμο Ζαγορίσιο πολιτισμό.

Ὅταν ἦρθε ἡ νύχτα τῆς Κατοχῆς, ὁ Εὐεργέτης κατέφυγε στὴ γενέθλια γῆ κουβαλώνοντας τοὺς καὶμοὺς του καὶ ἐναπέθεσε στὰ χῶματά τῆς τὴ φύλαξη τῆς ζωῆς του. Ἡ εὐαίσθητη ὄμως καρδιά του ράγισε καὶ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1943 ἀποχαιρέτησε γιὰ πάντα τὸ χωριὸ μας διπλώνοντας σὰν ἀετὸς τῆς ἀρετῆς, τῆς προσφορᾶς, τῆς λεβέντικης ἀψηφισιᾶς τὰ φτερά του!

Οἱ καιροὶ ἦταν μαῦροι καὶ δίσεκτοι κι ὅταν τὸ φθινοπωρινὸ νωπὸ χῶμα θᾶκλεινε μιὰ δοξασμένη ζωὴ, δὲν εἰπώθηκαν λόγοι, δὲν κατατέθηκαν στεφάνια, δὲν ὑμνήθηκαν τὰ θεῖα μύρα τῆς εὐποιίας, ποὺ μωσχο-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 265)

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ (1915)

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.:

Πλυθύνονται όσο περνάει ο καιρός οι τόσο περιφρονημένοι στο παρελθόν τοπικοί μας ιστοριογράφοι. Είναι ευχάριστο το φαινόμενο. Διασύζονται παραδόσεις, τοπωνυμίες, αναμνήσεις. Συχνά προσέρχονται στα Γραφεία μας νέοι άνθρωποι μελετητές της τοπικής μας ιστορίας, αναζητώντας χαμένες από τη μαστιγα των Μετονομασιών ονομασίες Δήμων και Κοινοτήτων.

Για χάρη τους αναδημοσιεύουμε από την εφημερίδα της Κυβερνήσεως τους Πίνακες της πρώτης 'Απογραφής της 'Ηπείρου (1915), που είναι άπροσπέλαστοι για πολλούς σήμερα στις δημόσιες βιβλιοθη-

κες μας, πιστεύοντας ότι η «επανάληψη» αυτή θα προσφέρει υπηρέσια.

Θα συνεχίσουμε την πληροφόρηση με αναδημοσίευση χαρτών του Αυστριακού 'Επιτελείου καθώς και του 'Αγγλικού Ναυαρχείου.

Διά Β.Δ. της 7 Μαρτίου 1915 έδημοσιεύθησαν εις την 'Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργηθείσης κατὰ τὸ ἔτος 1913 προσωρινῆς ἀπαριθμήσεως τῶν κατοίκων τῶν Νέων Ἐπαρχιῶν, ἐν οἷς καὶ τῆς ἐλευθέρας Ἡπείρου, ΦΕΚ. 112, σελίς 830, τεύχος Αον.

α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ ἢ ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		
		'Αρρενες	Θήλεις	Σύνολον
ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ				
Α' Ὑποδιοίκησις Ἰωαννίνων				
1	Ἰωάννινα	9.299	7.505	16.804
2	"Αγιος Μηνᾶς	50	74	124
3	'Αληζότ - Τσιφλίκ	139	229	368
4	'Αλποχώρι Βότσαρη	82	70	152
5	'Αλποχώρι Δωδώνης	148	131	279
6	"Ανω Βίτσα	60	100	160
7	"Ανω Λαψίστα	78	75	153
8	"Ανω Μουσιωτίτσα	58	51	109
9	"Ανω Ραβένια	194	264	458
10	"Ανω Σουδενά	157	276	433
11	'Αραχωθίτσα	102	100	202
12	'Αρδομίτσα	166	158	324
13	"Αρδοσι	68	91	159
14	'Αρτσιότσα	233	341	574

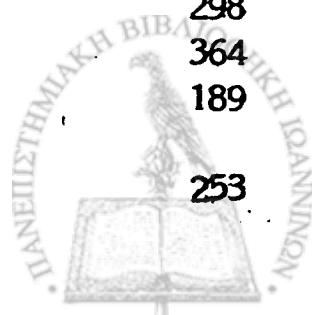
α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		Σύνολον
		Άρρενες	Θήλεις	
15	Βαγενίτι	62	86	148
16	Βαλτσώρα	76	73	149
17	Βάνιστα	44	37	81
18	Βάξια	98	108	206
19	Βάρβεσι	43	39	82
20	Βαργιάδες	195	225	420
21	Βαρλάμι	170	177	347
22	Βασταθέτσι	268	287	555
23	Βατατάδες	31	41	72
24	Βελτσίστα	461	469	930
25	Βέρκον	23	30	53
26	Βιτσικόν	46	63	109
27	Βλαχάτανον	75	114	189
28	Βράβορη	143	188	331
29	Βραδέτον	33	70	103
30	Βροντισμένη	49	55	104
31	Βωβοῦσα	247	258	505
32	Βωτίβιτσα	45	58	103
33	Γαβρισιούς	69	70	139
34	Γαρδίκιον	55	75	130
35	Γερακάρη	99	144	243
36	Γεωργᾶνον	249	264	513
37	Γιάνιστα	52	52	104
38	Γιουργάνιστα	73	71	144
39	Γκούρα	128	119	247
40	Γκρίμποθον	105	200	305
41	Γλύζιανη	72	84	156
42	Γοβριτσᾶ	99	108	207
43	Γότισσα Μεγάλη	288	327	615
44	Γότισσα Μικρά	185	238	423
45	Γουλαᾶ	9	16	25
46	Γουρίτσα	60	54	114
47	Γραμμένον	392	416	808
48	Γρανιτσοπούλα	106	153	259
49	Γρατσανᾶ	240	215	455
50	Γρεβενίτιον	298	488	786

α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		Σύνολον
		Άρρενες	Θήλεις	
51	Δελθινακόπουλον	96	89	185
52	Δεμάτι	198	247	445
53	Δερβίζιανα	219	268	487
54	Δοβίζδιανα	158	153	311
55	Δοβρά	246	382	628
56	Δοβρίνοβον	166	281	447
57	Δόβρον	118	159	277
58	Δολιανὰ	349	553	902
59	Δόλιανη	77	115	192
60	Δραγάρι	33	70	103
61	Δραγοθέτσι	77	76	153
62	Δραγοψᾶ	130	130	260
63	Δραγωμή	73	60	133
64	Δραμισούς	143	140	283
65	Δρεστενίκον	119	301	420
66	Ἐλεζνα	154	175	329
67	Ἐλευθεροχώρι	50	43	93
68	Ζαγόριανη	225	257	482
69	Ζαγόρτσα	231	235	466
70	Ζελίτσα	93	140	233
71	Ζέλοβα	155	275	430
72	Ζίτσα	503	645	1.148
73	Ζωνδήλα	105	111	216
74	Ζωνδήλα	219	333	552
75	Ζώργιανη	44	33	77
76	Ζώριστα	215	211	426
77	Θεργιακῆσι	145	122	267
78	Ἱερομνήμη	157	219	376
79	Καβαλάρι	65	89	154
80	Καλέντζι	169	227	396
81	Καλοχώρι	79	99	178
82	Καλύβια	41	33	74
83	Καλωτᾶ	174	265	439
84	Καμιὰ	44	76	120
85	Καπέσοβον	80	122	202
86	Καρίτσα	251	309	560

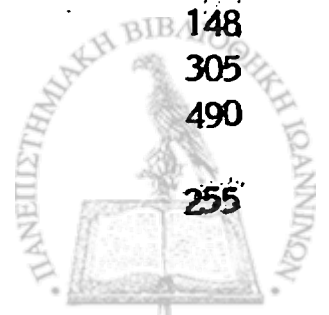
α/α ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολον
87 Κατσικά	277	293	570
88 Κάτω Βίτσα	106	154	260
89 Κάτω Λαψίστα	79	77	156
90 Κάτω Μουσιωτίτσα	230	215	445
91 Κάτω Ραθένια	136	239	375
92 Κάτω Σουδενά	184	301	485
93 Κλαζιάδες	142	148	290
94 Κοβίλιανη	129	187	316
95 Κοκκινόχωμα	57	69	126
96 Κοκλέσιον	248	237	485
97 Κοκλιούς	279	333	612
98 Κολονιάτη	29	29	58
99 Κόνισκα	269	297	566
100 Κοντινούς	35	22	57
101 Κοντοβράκι	115	134	249
102 Κοπάνη	246	230	476
103 Κορύτιανη	76	116	192
104 Κοσμηρά	247	262	509
105 Κοσόλιανη	160	275	435
106 Κοτόρτσι μετά του χωρίου Λάζενα	96	152	248
107 Κουκούλιον	56	97	153
108 Κούρεντα	189	243	432
109 Κουτρουλάδες	45	60	105
110 Κουτσουλιό	197	185	382
111 Κράψη	220	290	510
112 Κρετσούνιστα	272	362	634
113 Κρυφοβόν	153	139	292
114 Κωστανιανη	74	115	189
115 Κωστήτσι	38	61	99
116 Λαγάτουρα	103	92	195
117 Λαίιστα	320	572	892
118 Λεσιανά	83	68	151
119 Λεσινίτσα	162	326	488
120 Λιάπη	124	174	298
121 Λιασκοβέτσι	139	225	364
122 Λίθινον	85	104	189

α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		Σύνολον
		Άρρενες	Θήλειες	
123	Λιόκον	159	168	327
124	Λίππα	225	243	468
125	Λογγιώτισσα	35	38	73
126	Λοζέτσι	356	369	725
127	Λουχάνιστα	233	221	454
128	Λυγγιάδες	111	139	250
129	Λιγοψᾶ	204	252	456
130	Μαζαράκη	103	115	218
131	Μάζια	142	134	276
132	Μακρίνον	60	73	133
133	Μανασή	69	128	197
134	Μανωλιάσια	157	141	298
135	Μαυροβοῦνι	73	132	205
136	Μαῦρον Ὄρος	135	153	288
137	Μέγα Μπισδοῦνι	291	251	542
138	Μελιγγοῦς	233	240	473
139	Μελίχοβον	95	97	192
140	Μεσοβοῦνι	82	107	189
141	Μιχαλήτσι	229	214	443
142	Μογκλιοῦς	10	19	29
143	Μονοδένδρι	47	63	110
144	Μορκιοῦς	72	119	191
145	Μόσιορη	165	243	408
146	Μουζακέσι	27	24	51
147	Μουκοβίνα	88	94	182
148	Μοῦλες	103	94	197
149	Μουσπίνα	159	179	338
150	Μπάγια	125	244	369
151	Μπαγουσιοῦς	197	230	427
152	Μπαρκμάδι	156	158	314
153	Μπάρτζη	52	49	101
154	Μπιζιάνη	53	55	108
155	Μπισδονόπουλον	36	31	67
156	Μπιστιᾶ	51	38	89
157	Μποτσαρά	104	152	256
158	Μπούλτσι	142	201	343
159	Μπουράτσα	100	95	195

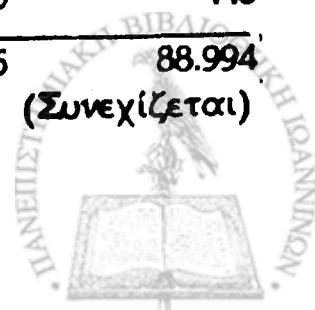

α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		Σύνολον
		Άρρενες	Θήλειες	
160	Μπουρέλιστα	142	123	265
161	Μπουρτάριον	50	66	116
162	Μπράγια	52	51	103
163	Μπριγιάννιστα	74	95	169
164	Νεγάδες	146	188	334
165	Νεγράδες	64	65	129
166	Νεοχώριον	76	68	144
167	Νεοχωρόπουλον	39	38	77
168	Νήσος Ίωαννίνων	259	268	527
169	Νίστορα	33	55	88
170	Ντίσπερη	52	42	94
171	Παλαιοχωρι Βότσαρη	88	83	171
172	» Λαΐστης	35	55	90
173	» Συρράκου	203	262	465
174	Πάπιγκον	159	273	432
175	Πάτερον	38	57	95
176	Πέραμα	93	88	181
177	Περάτη	75	96	171
178	Περίθλεπτος	94	71	165
179	Πεστά	37	35	72
180	Πέτρα	132	175	307
181	Πετσάλη	82	83	165
182	Πλέσια	183	228	411
183	Πλέσια	109	96	205
184	Πογδορά	24	31	55
185	Πογδόριανη	415	385	800
186	Προσβάλα	190	166	356
187	Προσγόλι Μεγάλο	448	463	911
188	» Μικρό	223	209	432
189	Πρωτόπαπα	389	467	856
190	Ραβένια	117	105	222
191	Ράϊκον	74	98	172
192	Ραψαίους	53	50	103
193	Ραψίστα	151	122	273
194	Ριάχοβον	73	75	148
195	Ριζό	122	183	305
196	Ροδοτόβι	227	263	490

α/α	ΟΝΟΜΑ ΠΟΛΕΩΣ Ή ΧΩΡΙΟΥ	Κάτοικοι		Σύνολον
		Άρρενες	Θήλεις	
197	Ρωμανόν	109	116	225
198	Σαδοβίτσα	355	349	704
199	Ξειστρουϊνι	72	94	166
200	Σέλσιανα	45	62	107
201	Σερβιανά	154	128	282
202	Σερζιανά	72	60	132
203	Σιούτιστα	50	64	114
204	Σκαμνέλιον	186	232	418
205	Σκλίβανη	299	315	614
206	Σοϋλι	25	15	40
207	Σοϋλι Ητίνου	72	94	166
208	Σουλόπουλον	47	51	98
209	Σπήλιο	28	17	45
210	Σταυράκι μετά του χωρίου Τσιφλικόπουλον	158	174	332
211	Στολοβόν	36	57	93
212	Στροϋνι	37	56	93
213	Συρράκον	1.323	1.297	2.620
214	Σωποτσέλιον	97	167	265
215	Τέρροβον	345	374	719
216	Τόσκεσι	336	366	702
217	Τσαρκοβίστα	176	177	353
218	Τσαρκοβίστα	206	198	404
219	Τσεπέλοβον	272	342	614
220	Τσερβάριον	275	410	685
221	Τσέργιανη	71	104	175
222	Τσερίτσανα	143	181	324
223	Τσερνέση	88	141	229
224	Φλαμπουράρι	119	175	294
225	Φορτώση	52	88	140
226	Φραγκάδες	153	214	367
227	Φραστάνα	23	20	43
228	Χήνκα	137	186	323
229	Χουλιαράδες	356	325	681
230	Χρυσοβίτσα	340	372	712
231	Ψήνα	278	170	448
	Σύνολον	42.358	46.636	88.994

(Συνεχίζεται)

**Από την εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» που έβγαινε στα
Γιάννινα, έτος Δ΄. αριθ. 309 - 18-11-1926**

Ο επικηρυγμένος λήσταρχος Ιωσήφ Παππάς εκ Συντεκλιάς της Πρεβέζης, δια πολλάς ληστείας, ας είχε διαπράξει ανά τον Νομόν Πρεβέζης και ιδίως την ληστείαν των τριών αυτοκινήτων παρά την ιστορικήν Πέτραν όπου εγένετο βραδύτερον το περιβόητον δράμα της ληστείας εκ δεκαπέντε εκατομμυρίων χρηματαποστολής της Εθνικής Τραπέζης, καθ' ην εύρον οικτρόν θάνατον βιοπαλαισταί του καθήκοντος, φυγών εκ της επαρχίας εκείνης συνεπεία συντόνου καταδιώξεως των στρατ. αποσπασμάτων μετά συμπλοκήν εν Καμαρίνα, εις ην εφονεύθη και ο εκ των οπαδών του Ντόσης, είχαν κατορθώσει να καταφύγει εις το Αλβανικόν, αλλ' ένεκα της αυστηράς καταδιώξεως της ληστείας εκ μέρους της αλβανικής κυβερνήσεως, ηναγκάσθη τελευταίως να επανέλθει εις το ελληνικόν έδαφος, περιφερόμενος ανά την επαρχίαν Πωγωνίου, όπου εν τη περιφερεία του χωρίου Λάβδανης εφόνευσε τον εκ Παλαιχωρίου των Φιλιατών λαδάν Γεώργ. Αγγελάτον, ίνα τον ληστεύσει, αλλ' ένεκα που προσέτρεξαν προς βοήθειαν του φονευθέντος, δεν κατόρθωσε να ληστεύσει το πτώμα τραπείς εις φυγήν.

Ο φόνος αυτός τον εξηνάγκασε

Ο Καπετάνιος Εβγάγγελος Νικολαΐδης «Γκέλη Νάσιος», από τή Λεφτοναργιά Θεσπρωτίας.

Φωτογραφία 1925
(Αρχείο Χρυσ. Λαμπρίδη)

να κατέλθει εις την περιφέρειων των χωρίων Τσαρακλιμανίου, Λύκου, Ραβενής, Μπράνιας, Λευφοκαρυάς και Κουτσιού, ψωμιζόμενος παρά διαφόρων μικροποιμένων το δε μεσονύκτιον της παρελθούσης νυκτός, ακολουθούμενος υφ' ενός οπαδού,

κατέφυγεν ίνα εφοδιασθεί με ψωμί εις τον μύλον της πλησιοχώρου μας Μπράνιας, τον οποίον έχει ενοικιασμένον ο εκ Λευτοκαρυάς Αθ. Νικολαΐδης ή κοινότερον γνωστός Νάσιο Γιώργης μετά του υιού του Βαγγέλη, έχων ως υπηρέτην και τον εκ Βουρσίνας Ηλία Κάλλην. Φοβούμενος όμως να εισέλθει εις τον μύλον μη του τύχει εκεί στρατιώτης ή χωροφύλακας, διότι συχνότατα διανυκτερεύουν εις τον μύλον αυτόν στρατιωτικοί διαβάται εκ Ιωαννίνων και Φιλιππών, έκοψε το νερόν των μαντανίων δια να αναγκασθεί ο μυλωνάς να εξέλθει του μύλου και να το βάλει και πάλιν εις τον άυλακα.

Πράγματι, κοπέντος του νερού εξήλθεν ο Νάσιο Γιώργης και ευρέθη αντιμέτωπος του ληστάρχου, όστις φανερωθείς, του εξήτησε πληροφορίας περί του αν υπήρχαν ή όχι στρατιώται εις τον μύλον. Ο Νάσιο Γιώργης γνωρίζων εκ προηγουμένων πληροφοριών ότι ούτος ήτο επικηρυγμένος, τον καθησύχασε και τον προέτρεψε να εισέλθει εις τον μύλον, όπου τον ηκολούθησεν και αυτός, αφού έβαλε και πάλιν το νερό στα μαντάνια. Ο λήσταρχος αφήσας τον συμπολίτην του εκτός, χάριν ασφαλείας του, εξήτησε να λάβει ποσότητα ψωμιού και να φύγει, αλλ' ο πονηρός μυλωνάς Νάσιο Γιώργης του απήντησε ότι δεν είχε έτοιμον ψωμί και διέταξε τον υπηρέτην Ηλία να παρασκευάσει μια κουλούρα λειψή. Εν τω μεταξύ ο Νάσιο Γιώργης κατόρθωσε να συνεννοηθεί μετά του υπηρέτου Ηλία

και του υιού του Βαγγέλη, οτινες, ενώ αυτός είχε τον νούν του μη εισέλθει ο έξω ευρισκόμενος ληστής, εκείνοι ριφθέντες επ' αυτού τον εγράψαν εκ των κώτων. Ο λήσταρχος έσυρε το περίστροφόν του δια να φονεύσει τον Βαγγέλην, αλλ' ο Βαγγέλης κατόρθωσε να του αρπάξει και να τον φονεύσει, ρίψας επ' αυτού και τας εξ βολάς, μεθ' ετράπη εις φυγήν και ο έξω ευρισκόμενος ληστής, όστις εννόησε το εντός του μύλου διαπραχθέν δράμα.

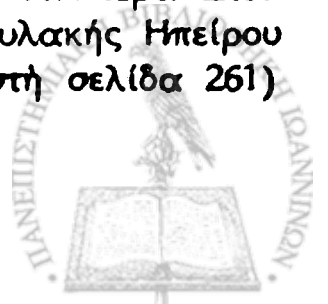
Την πρωΐαν οι φονείς του ληστάρχου έκοψαν την κεφαλήν του και την προσεκόμισαν εντεύθα εις το κατάστημα της Ανωτέρας Διοικήσεως της Χωροφυλακής Ηπείρου, καταλλήλως βεβαιωθείσης, της ταυτότητος αυτού.

Ο εν λόγω λήσταρχος, είναι επικηρυγμένος αντί εν συνόλω (100) χιλιάδων δραχμών.

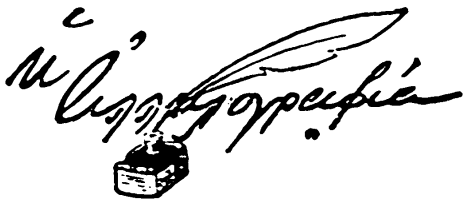
ΑΛΛΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ

Με τον φόνον του ληστάρχου Ιωσ. Παππά, διαπραχθέντα αναμφισβητήτως υπό μόνων του Αθ. Νικολαΐδη, του υιού του Βαγγέλη εκ Λευτοκαρυάς και του υπηρέτου των Ηλία Κάλλη εκ Βουρσίνας, ξεφύτρωσε στον εγχώριον τύπον ως φονεύς αυτού ο χωροφύλαξ του Σταθμού Χανιού Κούτση Χρήστος Φτελιάς.

Φρονούμεν ότι η Ανωτέρα Διοίκησις της Χωροφυλακής Ηπείρου (ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 261)

Ήπειρωτική Πνευματική Ζωή και Κίνηση

◆ Γράφουμε και μᾶς γράφουν

◆ Στέλλουμε και μᾶς στέλνουν

**Ὁ καθηγητὴς Πανεπιστημίου
Κ. ΦΩΤΗΣ ΜΗΤΣΗΣ**

Αθήνα 4.3.88

Φίλε κ. Μαμμνόπουλε,

Το χρέος της οικονομικῆς συμβολῆς μου, υπαγορεύεται περισσότερο ἀπὸ την ἀνάγκη μιας ἐπικοινωνίας, γιὰ νὰ σε ευχαριστήσω, πὺν με την ἀκλόματη πνευματικὴ προσφορά σου, κρατᾶς ἀτίθεστη τὴ φλόγα του Ήπειρωτισμοῦ καὶ τῆς λατρείας του τόπου μας.

Σας ἀξίζουσι πολλὰ ἐγκάρδια συγχαρητήρια.

ΦΩΤΗΣ Ι. ΜΗΤΣΗΣ

**Ὁ Ὑποστράτηγος
Κ. ΓΙΑΝ. ΠΟΛΥΜΕΡΙΔΗΣ**

Αθήνα 14.3.88

Αξιότιμε κ. Μαμμνόπουλε,

Στο Δελτίο Πνευματικῆς Ἐνημέρωσις πὺν ἐκδίδει ἡ «Ήπειρωτικὴ Ἐταιρεία» καὶ στο τεύχος του μηνὸς Μαρτίου, εἶχα τὴν καλωσύνη νὰ ἀπευθύνητε τον ὕστατο χαιρετισμὸ στον πολυαγαπημένον μας σύζυγο, πατέρα καὶ παππού, Νίκο Πολυμερίδη, πὺν ὅπως σημειώνετε «μας ἔφυγε ἀφού ἐξεμέτρησε ἕνα - ἕνα σαν τις χάντρες του καμπολογιού τα 94 χρόνια του, πὺν του

εἶχαν δωρήσει τα περήφανα βουνά της πατρίδας του».

Σας ευχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ τα καλά καὶ παρήγορα λόγια σας καὶ σας βεβαιώνουμε ὅτι καὶ ὁ ἐκλιπὼν ὅσο θρισκόταν στη ζωὴ ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπό σας ἀπεριόριστη ἐκτίμησι καὶ σεβασμὸ, χωρὶς ποτέ νὰ παραλείπει σε κάθε ευκαιρία νὰ ἐκφράζει τὸ θαυμασμὸ του πρὸς τὸ πολύπλευρο ἔργο σας καὶ τὴν τερᾶστια συμβολὴ σας στην πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ πρόοδο τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας μας.

Με ἐκτίμησι καὶ σεβασμὸ
ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΠΟΛΥΜΕΡΙΔΗΣ

Ὑποστράτηγος

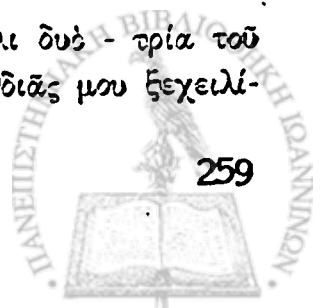
Γιάννινα 1 Ἀπρίλη 1988

Ἀγαπητὴ κ. Μαμμνόπουλε,

Καλὸ μῆνα!

Σας εὐχαριστῶ θερμὰ τόσο ἐσᾶς ὅσο καὶ τὸ Σεβαστὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἁπειρωτικῆς Ἐταιρείας, πὺν εἶχα τὴν τύχη καὶ τὴν τιμὴ νὰ συμπεριλάβετε ἀπὸ ἔγκριτο δελτίο σας τοῦ Μαρτίου ἀνάμεσα στ' ἀηθρολογήματα τῶν συνεργατῶν σας καὶ τὴ βραχνὴ φωνὴ ἑνὸς φτωχοῦ κορυθαλλοῦ— τῆς ἀφεντιάς μου!

Σας ἐσωκλείω καὶ πάλι δυὸ - τρία τοῦ μυαλοῦ μου καὶ τῆς καρδιάς μου ξεχειλί-

αματα και κάντε όπως τὸ κρίνετε. Τὸ πε-
ζὸ μάλιστα, πὸν πραγματεύεται γιὰ τὴ
Ζαγορίσια Γυναίκα, ἴσως εἶναι ἐπίκαιρο
στὴν πνευματικὴ σας ἐκδήλωση, πὸν ὀργα-
νώνετε στὶς 20 ᾽ Ἀπριλίη. Ἐμεῖς, πὸν εἶ-
μαστέ μακριὰ ἀπὸ τὸ κλεινὸν ἄστυ, χάνο-
με τέτοιες εὐκαιρίες πὸν τρέφουν νοῦ καὶ
καρδιά ὅσων ἔχουν τὴν τύχη νᾶναι συμ-
μέτοχοι καὶ αὐτήχοι!

Τώρα πὸν πλησιάζει τὸ Πάσχα εὐχο-
μαι δλόψυχα γιὰ ὅλους σας καὶ ὅλη τὴ
ροημοσύνη νᾶναι εὐλογημένο ἀπὸ τὸ Χρι-
στό μας, πὸν μᾶς χαρίζει τὴν Ἀνάστασή
του, εὐτυχισμένο, προκαμένο καὶ χαρού-
μενο.

Διατελῶ μ' εὐχαριστίες καὶ πατριωτικὴ
ἀγάπη
ΔΗΜ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

Καλὸ Πάσχα.

Ἐνδιαφέροντα τὰ δημοσιεύματα, ἴσως ἔ-
μως ἢ «κοιταραμαχία» (Καλπάκι Κατσι-
μήτρος — Πίνδος Δαδάκης) θὰ πρέπει
νὰ μὴν συνεχισθῇ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΣ

Πρώτην βαυλευτής - Ὑφυπουργός)

Γιάννενα 1 Ἀπριλίη 1988

Σεβαστέ μου κύριε Πρόεδρε.

Καλὸν μήνα. — Θα ἔπρεπε κατὰ τὸ ἔθι-
μο νὰ Σας γράψω ἕνα ψέμμα, ἀλλὰ δυστυ-
χῶς δὲν ἔμαθα νὰ παίζω στὴ ζωὴ τον πα-
πά, καὶ γράφω πάντα τὴν ἀλήθεια. Ἰπο-
χρεωμένος καθήκοντα καὶ Μαυμιόπουλε ἀλλὰ
καὶ συγκινημένος ἀπὸ τὴν ευγενικὴ Σας
πρόθεση καὶ χειρονομία νὰ μου αποσταί-

λετε τὸ περιοδικό, ἔμεινα ἐκπλήκτος στο
αρχεῖο των τύπων ἀπὸ τους παλαιούς στα
Γιάννενα, ὅπως ὁ Κόττας, Ἀβραάμ κλπ. Οἱ
Γιαννιώτες πὸν τους ἔδειξα ἔμειναν ἀγνώ-
στοι, με μὴ καὶ μόνην παράκλησιν καὶ. Πρό-
εδρε, νὰ μας δημοσιεύσετε τον Γαμβέττα.
ἦτοι τον αείμνηστο Μιχαὴλ Διανέζη, τὸ
θέλωμε πολὺ καὶ Μαυμιόπουλε. Ὡστόσο Σας
εὐχάρδια, Χαρούμενες Πασχαλι-
νές Γιορτές. Κατεβαίνοντας στὴν Ἀθήνα
θα ἐρθῶ ἀπὸ τὸ γραφεῖο νὰ Σας ἰδῶ.

Με ἐκτίμηση,

ΑΛΚ. ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ

(ΣΗΜ.: Ἐχομε δημοσιεύσει φωτογρα-
φία τοῦ Μιχαὴλ Διανέζη).

ΑΥΤΑ ΑΣ ΜΗ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ ΑΠ' ΟΛΟΥΣ

Ἐχομε ἀσχληθῆι κατὰ χρόνον καὶ μεις
καὶ Συνεργάτες μας μετὸ θέμα Καλπάκι
- Πίνδος. Μετὴν Ἱστορία καὶ τὴν παραί-
στορία. Ὅταν μᾶς «γκιζοῦν» ἕμους πῶς ν'
ἀντέξομε σὸν πειρασμό. Καὶ πῶς ν'
ἀρνηθοῦμε φιλοξενία σὲ δοκιμαζόμενους Φί-
λους;

Ὁ ἱατρὸς ἀπὸ τὸ Γιοχάννιςπουργκ
Γ. ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ

Γιοχάννιςπουργκ, Κουσοφλέβαρος '88
Ἀγαπητέ καὶ Μαυμιόπουλε.

Στὰ τελευταία μου χρόνια σὸ ἐξωτερικό,
ἀπέκτησα ἕνα ΧΟΜΠΥ (μεταφράζε-
ται ἀραγε σὲ ΛΟΞΑ;) γιὰ τὴν στρατιωτι-
κὴ ἱστορία.

Ἐκεῖνο πὸν με συνεχλόνισε κυριολεκτι-
κὰ ἦταν ἡ πληροφορία τοῦ συναδέλφου μου
Ἀλέκου Ἰσσηκακέλλη ἔτι ἡ διαταγὴ τοῦ
Στρατηγείου τοῦ Παπάγου ἀπὸ τὴν Με-

γάλη Βρεταννία τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν «Διὰ τὴν τιμὴν τῶν ὀπλῶν καὶ ρίξετε μερικὰς ντουφεκιὰς καὶ καὶ ὑπαχωρήσετε εἰς τὴν γραμμὴν Μετσόβου - Ἀγρινίου».

Ἐδῶ καὶ τρία χρόνια ἐπίτηδες ἐπεσιέφευγα τὸν γηραιὸν ἀπόστρατον στρατηγὸν Δασιαρβύλην ποὺ μένει εἰς τὴν ὁδὸν Χατζημιχάλη τῆς Πλάκας. Μοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ στρατηγός: Ἐγὼ τότε πολιορκῶσα εἰς μέτωπο τῆς Κορυτσᾶς καὶ ὁὐκ ἔχω προσωπικὴ ἀντίληψη. Ὅμως χρόνια ἀργότερα ρώτησα ἕνα συμμαθητὴ μου ποὺ ὑπηρετοῦσε εἰς τὸ Ἐπιτελεῖο τοῦ Παπάγου. Αὐτὸς μὲ διαβεβαίωσε ὅτι πραγματικὰ εἶχε ἐκδοθῆι τέτοια διαταγὴ πρὸς τὸν Κατσιμητῆρον τῆς ἐνισχυμένης 8ης Μεραρχίας ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς τὴν παρήκουσε».

Αὐτὸ δείχνει πόσα ὀφείλει ἡ Ἑλλάδα εἰς τὴν ἡρωϊκὴν μας 8ην Μεραρχίαν καὶ εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς. Ἡ δυσμένεια τοῦ Στρατηγείου φάνηκε πολὺ γρήγορα. Οὔτε Σῶμα στρατοῦ τοῦ δώσανε οὔτε σὲ ἀντιστράτηγον τὸν προήγαγον. Τσυναγίστιον κάθε τόσο τοῦ ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τῆς διοικήσεώς του καὶ ἀπὸ ἕνα Σύνταγμα ἀποδεικνύοντες ἔτσι τὴν δυσμένειάν των. Μοῦ φαίνεται ἔτσι σωστός ὁ Α. Τσουκανέλλης ἀποδεικνύεται ποὺ πρῶτος γιὰ μένα ἀνοῦξε αὐτὸ τὸ τόσο ζωτικὸν θέμα.

Γ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

Ἐφ. Ἰπ) γὸς Ἀεροπορίας

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΦΟΝΕΥΣ ΤΟΥ ΛΗΣΤΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ;

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 258)

ἔχει καθήκον νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς τὸν χωροφύλακα τούτον, ὡς θελήσαντα νὰ εξαπατήσῃ τὴν Υπηρεσίαν, καθόσον οὐδόλως ἀνεμίχθη εἰς τὸν φόνον τοῦ ἐν λόγῳ ληστάρχου.

ΑΛΛΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ (Ἔτος Ε' αριθ. 328) 20. 1.1927).

...Μας λέγουν καὶ δεν θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι παρεμβάλλει προσκόμματα ὁ Δ)ντὴς τῆς Αστυνομίας Φιλιατῶν νὰ φονεύσῃ τὸν ληστάρχον ὁ Αναγνώστης Ντάθανος ἀπὸ τὴν Ραβεννὴν ἢ ὁ Πέτρος καὶ Παῦλος Αναγνωστόπουλος ἀπὸ τὸ Κούτσι;

Τέτοιοι ἄνθρωποι δεν σκοτώνουν ποτέ ληστές καὶ μόνον σαν τὸν Νάσιο Γιώργη τοὺς σκοτώνουν.

Ακριθὴ ἀντίγραφα ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες που υπάρχουν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς των Ἑλλήνων.

ΘΕΟΦ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 “Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία,, ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μὲ θαθεῖα συγκίνηση συντάσσομε αὐ-
 τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ὀ-
 ξυγόνο τῆς Ἐταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
 τῆς Κοινοφελὲς Πνευματικῆ Ἰδρυμα ἢ
 Ἐταιρεία. Δημόσια ἢ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
 ὑάλινη σφαῖρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
 ταχόθεν ὀρατή». Δὲν πληρῶνει οὔτε μο-
 νόλεπτο ἢ Ἐταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
 μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
 κητικὰ τῆς ἔξοδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιο
 μὲ ἐφημερία σὲ ἐθελοντικὴ βάση διεξά-
 γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεῶστες» ἢ Ἐταιρεία. Δὲν
 ἔχει «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
 ἐβρόντησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὁ-
 φειλετῶν». Ὅτι προσφέρεται εἶναι αὐτο-
 προαίρετο καὶ καλοδεχούμενο. Τὸ ραβδί
 τοῦ διακονιάρη, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινοφε-
 λεῖς σκοποὺς γίνεται στὰ χέρια τοῦ Διοι-
 κητικοῦ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκηπτρο.

Κρίκοι τῆς ἀλυσσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
 τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

- Ἡ κυρία Ἐλενθ. Τσιάνταρ γιὰ τὸ
 Δελτίο ἀπὸ τοῦ ἐσφαλιμένα ἀνα-
 γραφέντος προσῶ ὄρχ. 1000 τὸ
 ὄρθον ὄρχ. 2.500
- Ὁ κ. Νικὼλ. Τζόβας Πρόεδρος τῆς
 Ἀδελφότητος Λαχανακάστρων

- γιὰ Δελτίο 1000
- καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 1000
- Ἡ Δίς Βασιλικὴ Παπαδομιάντη
 γιὰ τὸ Δελτίο 1000
- Ὁ Ὑποστράτηγος κ. Δημ. Σπ. Λαμ-
 πρόδης γιὰ τὸ Δελτίο 1000
- καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 2000
- Ἡ κυρία Ἐλευθερία Ν. Τσομιάνη
 γιὰ τὸ Δελτίο 2000
- Ὁ κ. Νικηφ. Παπαθεοδώρου ὁμοίως 1000
- Ὁ κ. Σταῦρος Τσατσαρῆς ὁμοίως 1000
- Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
 κ. Φώτης Μήτσος γιὰ τὴν ἐνί-
 σχυση τοῦ πνευματικῆ ἔργου τῆς
 Ἐταιρείας 5000
- Ὁ κ. Λεωνίδας Νάτσος γιὰ τὸ Δελτίο 1000
- Ἡ κυρία Βασιλικὴ Στυλιανῶ ὁμοίως 3000
- Ὁ κ. Γεώργ. Σουλιώτης ὁμοίως 1000
- Ὁ κ. Λεωνίδας Τσαούσης ὁμοίως 1000
- Ὁ δικηγόρος κ. Φάνης Πασκαλιά-
 ρης ὁμοίως 2000
- καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 1000
- Ὁ Ὑποστράτηγος ε. α. πολεμιστῆς
 τοῦ 40—41 ἀπὸ Ἀγρίνιο κ. Χρ.
 Φασόης γιὰ τὸ Δελτίο 1000
- καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 1500
- Ὁ κ. Σπύρος Ροῦμπης γιὰ τὸ Δελτίο 1000
- Ἡ κυρία Βιργινία Γαζίκη ὁμοίως 1000
- Ἡ κυρία Ὀλγα Γρηγ. Κωνσταντο-
 πούλου μαζί μὲ τὸ σύζυγόν τῆς
 ἐπὶ χρόνια χορηγοὶ τῆς Ἐταιρείας
 γιὰ τοὺς πνευματικῆς σκοποὺς
 τῆς 10.000
- Ὁ κ. Ἀνδρ. Καρζῆς ἀπὸ Δυτικὴ
 Γερμανία γιὰ τὸ Δελτίο 2.310
- Ὁ κ. Στέφ. Χρησιδῆς ἀπὸ USA
 γιὰ τὸ Δελτίο 3.870

Ἡ κυρία Ἐλένη Τσανιῶτη ὁμοίως	1000	ων εἰκονογραφιῶν τῶν ἐξωφύλλων καὶ γιὰ τοὺς πνευματικούς	
Ὁ κ. Ἐλευθ. Παπᾶς ὁμοίως	1000	ισκαποὺς τῆς Ἑταιρείας	5000
Ἡ κυρία Μαρίκα Βραδῆ - Κυρκιῶφ ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Δημ. Χατζῆς ἀπὸ Γιάννινα γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Δημ. Τσανιάδης ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Ἀθαν. Πρίγκος ὁμοίως	1000
Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Πλατάνια (Τσερίτσανα)	1000	Ἡ κυρία Νίκη Παπαχρυσάνθου ὁμοίως	2000
(Ποιὸς διάλογος τοὺς φώτισε (τὴν Ἐπιτροπὴ Μετονομασίας θέματα) καὶ ἀλλάξαν τὰ ἱστορικὰ Τσερίτσανα «Στὴ ἐρώση σὰ Τσερίτσανα...» σε Πλατάνια, α' αὐτὸ τό... σπάνιο δέντρο ποὺ ἐνδύημι σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα;)		Ὁ Πρόεδρος κ. Ἀχιλλ. Στ. Γκατσόπουλος ὁμοίως	3000
Τὸ Πνευματικὸ Κέντρο Σάμης γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ Ὑποστράτηγος κ. Κων. Βασιλείου ὁμοίως	2000
Τὸ Πνευματικὸ Κέντρο Τριστένου ὁμοίως	2000	Ὁ κ. Παν. Τσιαντῆς γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Γεώργ. Καρρᾶς ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Χρῆστος Ἀλεξίου ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Γεώργ. Ἀθανασίου ὁμοίως	2000	Ὁ κ. Σάβ. Θεοδώρου ὁμοίως	1000
Ὁ Πρόεδρος (Ἐπίτιμος Πρόεδρος Ν.Δ.) κ. Εὐάγγ. Ἀβέρωφ ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας	5000	Ὁ κ. Στέργ. Παπακώστας ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Ε. Ἀβέρωφ συνοδεύει τὴν ἀποστολὴ τῆς εἰσφορᾶς του μὲ εὐχετήριο ἰδιόγραφο σημείωμα τῆς 20.3.88 «Γιὰ τὸ μηνιαῖο Δελτίο τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας, ποὺ συνεχίζει λαμπρὸ ἔργο ἐθνικὸ, ποὺ ἀρχισαν καὶ τμήτραν φωτεινοὶ πατριῶτες. Μὲ τίς καλύτερες εὐχὲς μου».		Ὁ κ. Θεόδ. Καρθούνης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Ἰωάν. Μαργέλλης γιὰ τὸ Δελτίο	2000	Ἡ κυρία Κική Καλαμίτση ὁμοίως καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1500
Ὁ κ. Σπυρ. Ρίζος γιὰ τοὺς γενικούς σκοποὺς	2500	Ἡ κυρία Κατερίνα Καλαμίτση γιὰ τὸ Δελτίο καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1500
Ὁ ἰατρὸς - Συνεργάτης μας κ. Δημ. Καμαρσιῶνας πλεόν τῶν θυμασι-		Ὁ κ. Γεώργος Παπᾶς ὁμοίως	1500
		Ὁ κ. Ἰωάν. Χαρίτος γιὰ τὸ Δελτίο	1000
		Ὁ Πρόεδρος Ἐφεσῶν κ. Γεώργ. Παπαζώης ὁμοίως	5000
		Ἡ συγγραφέας κυρία Ἀναστ. Κουτσουγιανναπούλου γιὰ τὸ Δελτίο	1000
		Ἡ κυρία Χριστίνα Σηραπετοῦ ὁμ.	1000
		Ἡ κυρία Ρωξάνη Φασιλάκη ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Μαρία Δουρούτη ὁμοίως	1000
		Ὁ κ. Βασίλειος Κυραλιῆς ὁμοίως	1000
		Ὁ κ. Δημ. Ζηρόπουλος ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Ἀντιγόνη Χατζηθεοδώρου - Βρυώνη ὁμοίως	2000
		Ἡ Ἐνωστὴ Ἡπειρωτῶν Βύρωνος ὁμ.	1500
		Ὁ κ. Κωνστ. Ζῶτος ὁμοίως	1000
		Ὁ κύριος Γεώργιος Σαχίνης ὁμοίως	1000
		Ἡ κυρία Μαρίνα Κυριαζῆ ὁμοίως	1000
		Ὁ κ. Στέφανος Παπαλαμπριδῆς ὁμ.	2000

Ὁ κ. Παντελ. Τζαμπούρας ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Ἅγις Ἀθανασάκης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Βασίλ. Νταλαγιώργος ὁμοίως	1500	καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	500
Ὁ κ. Ἀντώνης Μουδέπουλος ὁμοίως	2000	Ὁ κ. Κων. Κίκιλης γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀπόστ. Παπαζήσης γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000	Ὁ κ. Κων. Ἀναγνωστόπουλος ὁμ.	1000
Ἡ κυρία Ἡλέκτρα Δ. Σαλαμιάγκα ὁμοίως	2000	καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ὁ κ. Χρῆστος Λογοθέτης ὁμοίως	2000	Ὁ Πρόεδρος κ. Γεώργιος Ράλλης γιὰ τὴ στήριξη τῶν σκοπῶν τῆς	
Ὁ κ. Παῦλος Κουλούρας ὁμοίως	1000	Ἐταιρείας	2500
Ὁ κ. Θεόδ. Κουτσοχρήστος ὁμοίως	1500	Ὁ κ. Μάνθος Παπαρούσης γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Λειωνίδας Πάντος γιὰ τὴ στή- ριξη τοῦ Δελτίου	3500	Ὁ κ. Θεόδ. Σακελλάρηδες ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Πέτρος Ματαΐκας ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Δημ. Κωλέτσης ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Ἰωάν. Βορόπουλος ὁμοίως	1000	Ἡ κυρία Μαρία Βαζάκα ὁμοίως	2000
		Ὁ κ. Ἀριστ. Δημητριάδης ὁμοίως	1000

ΠΡΟΣΑΝΑΜΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Ἐνας λεβέντης σταυραετὸς στοῦ Βίκου τὰ φαράγγια,
στοῦ Ζαγοριοῦ τὰ διάσελα, στὰ Μοναστήρια τ' ἅγια,
σελάγισε περήφανα χωριά ὄνειρεμένα,
γεφύρια, ἀνθρώπους, θότανα, σχολειὰ ἀγγελουδένια!

Κι εἶδε καὶ ἔμαθε πολλά, μύρισ' ἀγνὰ λουλούδια
τάγραψε, τὰ μολόγησε καὶ τὰ'κανε τραγούδια!

Τὴ Ζαγορίσια τὴ ζωὴ τὴν πότισε νὰ γειάνει
μὲ τὸ ἀθάνατο νερό, νὰ πιεῖ νὰ μὴν πεθάνει!

Στοῦ Κουκουλιοῦ τὸν πλάτανο πῆγε νὰ ξαποστάσει
κι Ἄγγελος πῆρε τὴν ψυχὴ στοὺς οὐρανοὺς ν' ἀγιάσει!

Στὰ παραδείσια δώματα, πού σεργιανάει ἡ μορφὴ του,
θάλ'την, Θεέ μου, σὲ κορφές, πού θώραε στὴ ζωὴ του.

Ν' ἀκούει τρεχούμενα νερά, σήμαντρα καὶ καμπάνες,
παιδιῶν ἀγγελικὲς φωνές, πού πηγαινάν οἱ μάνες!

Γλυκὸς ἀχὸς ν' ἀπλώνεται στῶν λημεριῶν τὸ φρύδι
ν' ἀγάλλεται γλυκὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Κώστα Λαζαρίδη.

ΤΑΚΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στους πνευματικούς σκοπούς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀπονομή τιμῆς στή μνήμη θανόντων Ἑπειρωτῶν. Αἰώνια ἡ μνήμη τους. Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν μᾶς ἐστάλησαν οἱ ἐπόμενες δωρεές.

Ἡ κυρία Λήδα Καζαντζή, τῆς Γιωργιώτικης οἰκογενείας, στή μνήμη τῆς ἀληθινήτης ἀδελφῆς τῆς Ἀλεξάνδρας, πού ἐπὶ χρόνια οἱ δύο τους ὁμόθυμα ἐπιχορηγοῦσαν τὴν Ἑταιρεία	10.000	μνήμη τοῦ συζύγου τῆς Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ καὶ Συμβούλου τῆς Ἑταιρείας μας Εὐαγ. Δημησοῦλου δέκα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του	7000
Ἡ κυρία Εὐφρόσυε Παπαγεωργίου στή μνήμη τοῦ συζύγου τῆς λογοτέχνη καὶ ἐκδόστῃ τῆς «Ἡοῦς» τοῦ ὠραίου τουριστικοῦ περιοδικοῦ	2000	Ἡ κυρία Ἀλένα Κισσάνα στή μνήμη τοῦ συζύγου τῆς Ἐμμανουήλ Κισσάνα	3000
Ἡ κυρία Βικτωρία Ε. Πρίτσου ἀντι στεφάνου στή μνήμη τοῦ θεοῦ τῆς Κωνσταντίνου Παπακώστα	5000	Ὁ κ. Βασίλ. Βαρνάβας στή μνήμη τῶν ἀπὸ 50ετίας ἀποδιωσάντων γονέων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Βαρνάβα	2000
Ἡ κυρία Βικτωρία Ε. Πρίτσου στή μνήμη τῶν Γονέων τῆς Εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀλεξάνδρας Πρίτσου καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς Δέσποινας - Εἰρήνης	5000	<hr/> <hr/> <h3>Μνήμη Κώστα Βαρνάβα</h3> <p>(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 249)</p> <p>βολοῦν τώρα στὸ χωριό μας ἀπὸ τὴ ραγισμένη του καρδιά!</p> <p>Μὰ ἡ ψυχὴ του κάθε χρόνο ξεγελάει τὸ μαῦρο καθαλάρη κι ἔρχεται μαζί με τὶς ψυχές τῶν ἄλλων εὐεργετῶν ἀδελφῶν Ζενοπούλου, Ζιάκα, Βίκα, Βέλλιου κι ὄλων τῶν ἀπελθόντων συγχωριανῶν μας στὸ πνευματικὸ μνημόσυνο, πού γίνεται ἀνάμεσα στὰ δυὸ πανηγύρια μας, γιὰ ν' ἀκούσουν τὸν εὐχαριστήριο καὶ εὐγνώμονα ὕμνο πού προσφέρουν οἱ ζωντανοὶ στοὺς πεθαμένους γιὰ αἰώνια μνήμη.</p>	
Ἡ κυρία Βικτωρία Ε. Πρίτσου στή μνήμη τῆς ἀληθινήτης Ζίτσας Ἐξάρχου	3000		
Ἡ κυρία Βικτωρία Ε. Πρίτσου στή μνήμη τοῦ Ἀθαν. Κούνδουρου	2000		
Ὁ κ. Γεώργιος Κούνδουρος Σύμβουλος - Ταμίας τῆς Ἑταιρείας στή μνήμη τοῦ Ἀθαν. Κούνδουρου	2000		
Ὁ ἴδιος κ. Γ. Κούνδουρος στή μνήμη Θεοδ. Πάσχου	1000		
Οἱ Ἀδελφοὶ Πελένη στή μνήμη τοῦ Γεωργίου Μαρκιάκη	5000		
Ἡ κυρία Θεώνη Δημησοῦλου στή			

**ΒΙΒΛΙΑ
ΠΟΥ
ΛΑΒΑΜΕ**

Ο Έφορος της Βιβλιοθήκης γράφει και η Εταιρεία ευχαριστεί συγγραφείς και αποστολείς των παρακάτω βιβλίων που λάβαμε:

- 51) GUSTAVE CLOTZ (Μετάφρ. Αργή Σακελλάριου) : Η ελληνική «Πόλις» — Β' έκδ. — Αθήνα 1981.
- 52) C. M. BOWRA (Μετάφρ. Ι. Ν. Καζάζης) : Αρχαία Ελληνική λυρική ποίηση — Α' Τόμ. Άλκιμαν, Στησίχορος, Αλκαίος, Σαπφώ — Β' έκδ. — Αθήνα 1983.
- 53) CLAUDE MOSSE (Μετάφρ. Δήμητρα Αγγελίδου) : Αθήνα — Ιστορία μιάς Δημοκρατίας — Αθήνα 1983.
- 54) WERNER JAEGER (Μετάφρ. Δέσποινας Καρπούζα - Καρασάββα) : Δημοσθένης (Διαμόρφωση και εξέλιξη της πολιτικής του) — Β' έκδ. — Αθήνα 1984.
- 55) Λίνου Πολίτη: Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας — Δ' έκδ. — Αθήνα 1985.
- 56) BRUNO SNELL (Μετάφρ. Δανιήλ Ι. Γακιάδ) : Η ανακάλυψη του Πνεύματος — Β' έκδ. — Αθήνα 1984.
- 57) PAUL LEMERLE (Μετάφρ. Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου) : Ο πρώτος Βυζαντινός Ουμανισμός — Β' έκδ. — Αθήνα 1985.
- 58) J.P.V.D' BAISDON (Μετάφρ. Νίκος Πετρόχειλος) : Ρωμαίες Γυναί-

κες — Ιστορία και τα έθικά τους — Β' έκδ. — Αθήνα 1984.

- 59) Κωνσταντινοπούλου Γρηγόρη : Αρχαία Ρόδος. — Αθήνα 1986.
- 60) Καραγιώργη Βάσου : Αρχαία Κύπρος — Από τη Νεοελληνική Εποχή ως το τέλος της Ρωμαϊκής — Αθήνα 1978.
- 61) Θεοχάρη Ρ. Δημητρίου: Νεοεθνικός Πολιτισμός — Αθήνα 1981.
- 62) HORST—DIETER BLUME: (Μετάφρ. Μαρία Ιατρού) : Εισαγωγή στο αρχαίο θέατρο — Αθήνα 1986.
- 63) WOLFGANG SCHADEWALDT (Μετάφρ. Φάνης Ι. Κακριδής) : Από τον κόσμο και το έργο του Ομήρου — Τόμ. Α' έκδ. Β' — Αθήνα 1983.
- 64) K. J. POVER (Μετάφρ. Φάνης Κακριδής) . Η κωμωδία του Άριστοφάνη — Β' έκδ. Αθήνα 1981.
- 65) C.M. BOWRA (Μετάφρ. Ι. Ν. Καζάζης) : Αρχαία Ελληνική Λυρική Ποίηση — Β' τόμος — έκδ. Β' — Αθήνα 1985.

**Ο ΚΑΘΕΝΑΣ ΜΕ ΤΟΝ
ΠΟΝΟ ΤΟΥ**

ΟΙ κληρωτοί ναῦτες πού ἔκαναν τή θητεία τους στόν «Άθέρωφ» τραγουδοῦσαν:

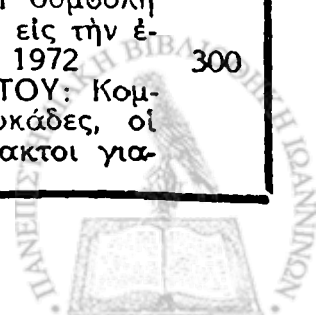
—«Δύο φυλακές μᾶς ἄφησες
μεγάλε εὐεργέτα,

Ἡ μιά εἶναι στεκούμενη κι ἡ
ἄλλη σοῦρτα - φέρτα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ»

	ΔΡΧ.		ΔΡΧ.
1. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Σπυρίδων Λάμπρος, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1967	250	19. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ο 'Αλή πασάς από την άλλη πλευρά, 1968	300
2. ΣΠΥΡ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ — ΑΛ. ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ — Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Σπυρίδων Βλάχος, ό από 'Ιωαννίνων 1961, Β' έκδοσις 1970	350	20. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Γ. Καστριώτης (Σκεντέρμπεης) 1968	300
3. Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Δημήτριος Σ. Μπαλάνας, Α' έκδοσις 1961, Β' έκδοσις 1963	250	21. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Ηπειρος και Λακωνία. ('Από την Σπλάντζα έως τον Αυτόνομακόν 'Αγώνα 1914), 1968	250
4. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Η συμβολή της 'Ηπείρου εις τους άγώνας ύπέρ της 'Ελευθερίας, 1963, Β' έκδοσις 1970	250	22. ΠΑΝΑΓ. ΓΡ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τά 'Εθνικά Κληροδοτήματα και αί προς αυτά ύποχρεώσεις της Πολιτείας, 1968	250
5. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Ο μύθος της άλβανικής συμβολής εις την άνεξαρτησίαν της 'Ελλάδος, 1963	450	23. ΜΙΧ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Λορέντζος Μαβίλης, ό ήρωας του Δρίσκου, 1969	250
6. ΙΩΑΝ. ΕΞΑΡΧΟΥ: 'Ο οικονομικός προγραμματισμός του ήπειρωτικού γώρου, 1963	200	24. ΔΗΜ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : 'Η 'Απελευθέρωσις των 'Ιωαννίνων, 1969	300
7. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Γεώργιος Χατζής - Πελλερέν, ό 'Ηπειρώτης άγωνιστής, ό δημοσιογράφος, ό ποιητής, 1964	250	25. ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ιωάννης Βηλαράς, ό 'Ηπειρώτης Ιατροφιλόσοφος, ποιητής και λόγιος, 1969	300
8. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Χρ. Χρηστοβασίλης, ό διηγηματογράφος, ό λαογράφος, ό πατριώτης, 1965	300	26. ΖΗΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Σπύρος Χασιώτης, ό 'Ηπειρώτης πατήρ της Γεωργίας, 1969	250
9. ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ: Θάνατος - 'Ανάστασις σέ μαγικο - θρησκευτικά «δρώμενα» της λαϊκής λατρείας της 'Ηπείρου, 1965	350	27. ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ: Τό νόημα του Σουλίου, 1969	250
10. Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ιωάννης Κωλέττης, ό 'Ηπειρώτης Πρωθυπουργός, 1966	300	28. ΒΙΒΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: 'Η Κοινωνική Πολιτική και οι 'Ηπειρώται 'Εθνικοί Εϋεργέται, 1970	250
11. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Η Ξενιτειά και τό δημοτικό τραγούδι, 1966, Β' έκδοσις, 1970	250	29. Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ : Αί 'Ηπειρώτισσαι εις τους έθνικούς άγώνας, 1970	250
12. ΝΙΚΟΛ. ΤΣΑΚΑ: Πάργα, 1966	250	30. ΙΩΑΝ. ΒΟΓΑ: 'Η θέσις του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος, 1970	300
13. ΚΩΝ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ: Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, 1966	1000	31. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : 'Ηπειρώται δημοσιογράφοι στη Ρουμανία, Θωμάς, Πασχίδης, 1970	300
14. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Δροσουλίτες, 'Ηπειρος, Κρήτη, 1967	250	32. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Απόστολος 'Αρσάκης και ή Φιλεκπαιδευτική 'Εταιρεία, 1970	300
15. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: 'Ο Γεώργιος Σταύρου και ή 'Εθνική Τράπεζα, 1967	250	33. ΙΩΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: 'Η πνευματική κατάστασις στα Γιάννινα στις άργές του 19ου αιώνας, όπως την είδαν οι Ξένοι περιηγηταί, 1971	250
16. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : 'Αγγελική Χατζημιχάλη και ή 'Ηπειρωτική λαϊκή τέχνη, 1967	300	34. ΑΘΑΝ. ΣΟΥΡΑ : 'Η συμβολή των 'Αδελφών Ριζάρη εις την επανάστασιν του 1821, 1972	300
17. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : 'Ηπειρώται εις την Ρουμανίαν (Α' και Β') 1967	300	35. ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Κομπογιαννίτες, Ματσουκάδες, οι Ξακουσμένοι αυτοδίδακτοι για	
18. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Σχολεία και Διδάσκαλοι του			

	ΔΡΧ.		ΔΡΧ.
τροί άπ' τό Ζαγόρι τής 'Ηπειρου, 1972	300	Πόβλα τής Μουργκάνας, κι ο εϋεργέτης Σπ. Τσίγκος, 1986	1000
36. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : 'Ηπειρώται δημοσογράφοι στή Ρουμανία, Σπ. Σίμος - Ζαχ Σαρδέλλης κλπ., 1973	300	57. ΚΩΣΤΑ Ι. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: Τά Γιάννινα, 1986	500
37. ΓΡΗΓ. ΓΚΙΖΕΛΗ: 'Η λειτουργία τών Βορειοηπειρωτικών τραγουδιών τής άγάπης, 1973	250	58. ΕΚΘΕΣΙΣ Γενομένων Ζημιών τής έχθρικής Κατοχής 1941-44	600
38. Γ. Θ. ΜΑΡΑΖΙΩΤΗ: 'Ο 'Ηπειρώτης 'Εθναπόστολος Πέτρος 'Ηπίτης, 1973.	300	ΔΕΛΤΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	
39. Β. Γ. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ: 'Ο γάμος στήν Πυρσόγαννη τά παλιά τά χρόνια, 1973	400	- Πλήρης σειρά Δελτίου (12 τόμ.)	22.200
40. ΑΛΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Λαϊκή άρχιτεκτονική. 'Ηπειρώτες μαστόροι και γεφύρια, 1973	800	- Τεύχη 1 - 30 τιμή τεύχους	100
41. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: 'Αγώνες έλευθερίας, 1973	400	- > 32-122 τιμή τεύχ.	200
42. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Χριστόδουλος Κλονάρης, Ζαγορίτης, 1975	250	- Τεύχος 31 τιμή τεύχ.	300
43. ΕΥΑΓΓ. Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ : Παραλειπόμενα και κατάλοιπα του παναρχαίου πρώτου έν 'Ηπειρώ Μαντείου Δωδώνης, 1975	250	- > 34 > >	400
44. ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ : 'Η 'Ηπειρος και τό Εικοσιέννα, 1975	300	- > 40-41 > >	300
45. ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ: 'Ο Παροικιακός λόγος τών 'Ηπειρωτών, 1976	400	- > 53-54 > >	500
46. ΠΑΥΛΟΥ Γ. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ : Μνήμη Γεωργίου Γκάλγκου, 1977	250	- > 55 > >	200
47. ΑΘΑΝΑΣ. ΚΙΤΣΟΥ: Θεσπρωτική Γή, 1977	250	- > 59, 60, 61 > >	400
48. ΑΛΞ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ: Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, Πρόμαχος τής 'Ηπειρου, 1978	500	- > 62 > >	400
49. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: 'Ιωάννης Λαμπρίδης, 1979	350	- > 76-77 > >	200
50. ΑΘΑΝ. Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ: 'Από του 98ου ύψώματος. 'Αναμνήσεις 'Ηπειρώτου 'Αγωνιστού, 1979	1200	- > 93 > >	300
51. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΑΒΑΛΑ : Μία σκιαγραφία του 'Αλή Πασά και του Κράτους του, 1980	300	Β' ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	
52. ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΙΤΣΟΥ - ΠΙΤΟΥΛΗ: 'Εκδότες και Τυπογράφοι τής Τουρκοκρατίας, 1980	250	1. ΑΚΡΟΚΕΡΑΥΝΙΟΥ: Τό λυκόφως τών θεών στήν 'Αλβανία	300
53. Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ: Σούλι - Σουλιώται, 1983	300	2. Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ: 'Όσα έγραψα στο Μοναστήρι	600
54. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ : Κώστας Γκράτζιος, 1983	350	3. Ν. ΓΟΥΖΕΡΙ: Βαθειές κι ανάλαφρες πνοές	100
55. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: 'Αλλοτινά κι άξέχαστα, 1985	600	4. Σ. ΔΑΚΑΡΗ: 'Οδηγός Νήσου 'Ιωαννίνων	300
56. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ : 'Η		5. Κ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ: Τά σκλαβωμένα Γιάννινα	400
		6. Χ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ: 'Η 'Ηπειρος προμαχούσα (έξαντλημένο)	
		7. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Μικρά 'Ασία	300
		8. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : 'Ισπανοί - 'Ελληνες	300
		9. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Τιμητική έκδήλωση	150
		10. Κ. ΝΤΟΥΛΑ: Πλεισις - 'Υποπλεισις	200
		11. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Εϋεργέτες - Δωρητές Ζαγορίου	200
		12. Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: 'Η 'Εκκλησία τής 'Ηπειρου	600
		13. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η πραγματική εικών τής έν 'Αλβανία 'Εθν. 'Ελληνικής Μειονότητας	250
		14. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ: Κοντσιώτικα	1500
		15. Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η Πινακοθήκη 'Ιωαννίνων	250
		16. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: Γεν. Βιολογίας άπλά στοιχεία	100
		17. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: 'Ο Ούρανός	100
		18. Σ. ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ: Ταξίδια στήν 'Ηπειρο	500
		19. Σ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ: 'Απαντα(Τόμοι 5)	6000
		α.-Α. ΖΩΙΔΟΥ: Χάρτης 'Ηπειρου	200
		β.-Γ. ΔΟΥΡΔΟΥΦΗ: Μεγάλη χαράδρα του Βίκου (Πίνακας)	1000